

౩౦౯63౬

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

VOL. 6.

చెన్న పట్టణము 1919వ సం॥ సెప్టెంబరు నెల 30 వ తేది మంగళవారం

NO. 149

సంపుటము. ౬

సింధు ధర్మ నామ సంవత్సర ఆశ్వయుజ మాస శుద్ధ షష్ఠి ౬.

సంచిక ౧౪౯

మిక్కిలి ప్రశస్తిమైన పరిమళద్రవ్యము
ఓటోదిల్బహారు (రిజిస్టర్)

పరిమళద్రవ్యముల కన్నిటికీ నిది రాజు

ఇండియాలో మొదట జరిగిన ఆఫ్టి ప్రదర్శనముందును చాల

పతకములును ప్రశంసా పత్రములు నియోజింపబడినవి.

దీనిలో సారాయి సంబంధ మేమియును లేదు గాన ఆచార

పథలందరునుగాద దీనిని విద్యార్థులముగ నుపయోగింపవచ్చును. ఈ

విధములగు పుష్పముల నుపాదన దీనియందు గలదు. ఒకటిరెండు

చుక్కలు జేయవలెనుమీద వేసిన చాటును. ఆపైదే పోకితెచ్చిన

పుష్పలవన వ్యాపించు పునఃశ్రవణంతో పరిమళ నుపరిమితముగ

వ్యాపించుచుండును. దీని నుపాదన విలచునంత కాలము మరల పరి

వర్తనమునకును నిలువదు. పెద్దనైజా (ఆరతిపుష్పము) కు 2-0-0

చుక్కలైనా కు 0-12-0 చిన్ననైజా కు 0-8-0 చి.పి. చాట్టి కు 0-5-0.

మీసలముందు దొరకనివో క్రింది పోస్ట్ ఏజెంట్లకు వ్రాయును.

ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్స్ అండ్ కెమికల్ కంపెనీ,

(D 126 W 100) 155 బొమ్మనగూడ, బొంబాయి.

ఆత్మవిజ్ఞానం.

కవిత్వమును విశదపరచువాత ఆత్మవిజ్ఞానం.

విజ్ఞానము సర్వాధికమును గురించి వ్రాసినవారు

ప్రొఫెసర్ రెడ్డి. పా. విగ్నానధర్మానిగాదు, బి. పి.

విజ్ఞానము చక్కని గ్రంథము. శుభముగ.

చేయవలెను. ఆంధ్రప్రదేశ్ కా గ్రామీణులకు

పాఠ్యపాఠ్య సం. 212, మదరాసు.

ఆంధ్రోద్యమము.

మొదటి ప్రాంత ప్రజాజనశ్రేణులయందు

సర్వాధికములను, సర్వాధికములను, యువశక్తి

మును, వారి శ్రమలమును, సర్వాధికములగుల

శుభము 1-8-0. పోస్ట్ ఏజెంట్లకు

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ కా గ్రామీణులకు, కె. రెండుకెట్టిపేటి,

మదరాసు.

ఆశ్చర్యములో నాశ్చర్యము.

వివోదమైన గాలి తలగడలు.

పిటికలందు కొంతయొక్క మరగిలను పిటిక

వాలనినవలెను గాలిని సంపుకొని మరచు మునుపటివలె తిరి

గి తిరుచుండెను మిక్కిలిసాఫ్త

కరమైన తలగడలు వచ్చును. ఆ

కప్పులచేసెప్పుడు మరచుకొని

గాలియంతయు పొయినవలె

జేయవలెను గాలిని విడిచుట

గాని యుండుకొనవచ్చును.

ఇది కెరోజిన్ గలవారికిని,

ప్రయాణికులకును రక్షితర ప్రయాణమునకును మిగుల

ప్రయోజనకరమైనది. ఒకసారిపరీక్షించి సాఫ్తమును పొందు

కలదిందు 1-8 అణాలు 0-8-0, రెండుకెట్టిపేటి ప్రత్యేకము.

(536) విజ్ఞానము: ధనలక్ష్మి కంపెనీ,

కెం. కె. రెండుకెట్టిపేటి, పాఠ్యపాఠ్య కేటె, మదరాసు.

శ్రీమదాంధ్ర శ్రీభాష్యము

శ్రీభాష్యమును సహజముగా

కావలెనట్లు, కేవలము వాచ్యుని

శ్రీమూర్తి కందాదై శేషాచార్యులవారు.

ఇయ్యది శ్రీ రామమున విరచితమై శ్రీ భాష్యములని

పరిశీలి కెక్కిన బ్రహ్మసూత్ర భాష్యమునకు సరియైన

తెనుగు. విశిష్టమైన శిష్యాత్మము తెలిసికొనుటకు ఎక్కువ

యంతయు క్రమయినదిగాను శ్రీ వామనాచల జియ్యో స్వా

మి మొదలగు పెద్దలచే పరిశీలించు. ఇది సంచిక 1-8 90 పే

టిలు గల 16 సంచికలుగా వారు వ్రాసిన మండ్లికా కాగిత

ములమీద అచ్చువేయబడుచున్నది. సంచిక 1-8 కల 1.

ఇంకరెండు సంచికలు ముద్రితములు. ఈ సంచికలను పుచ్చు

కొన చందాదారులుగా కేవలవారలకు కేక్కిన సంచికలు

మాను 1-8 ఒక సంచిక కంతున వి పి ద్వారా పంపబడును.

వలయువారి కింది విలాసమునకు వ్రాయును.

యమ్. ఆర్. చంద్రా అండ్ కంపెనీ.

(614-1714) వై నాటకాదు కోడ్డు, మదరాసు.

ప్రకటన

మహా మహాపాపాధ్యాయ కొక్కండ పెంకటరత్న కవి

విరచితములైన ఆంధ్రోద్యమములైన శ్రీకేంద్ర గ్రంథములు గలవు.

అంధ్ర భాషాభిమాను లెవరైనగ్రంథముల నమ్మవేయించుట

పెట్టెదరేని పెంకటరత్న కవి కుటుంబమునకు దగిన ధనసహాయ

మునజేసి గ్రంథముల విషయమై సర్వస్వాంశక్రయములను బడె,

యగుటకు అందువలన భాషాసేవన జేయుటయను విషయము

కీర్తించుచున్న పెంకటరత్న కవిగారి కుటుంబమునకు సహాయము

జేయుటయను రెండు గుర్తులములు గలగ గలవు

1 శ్రీమతి మాధవము (నాటకము) 2 ఘటి

భాషాభిమానము (ప్రబంధము), 3 అజామిలో

సాఫ్తము, (యక్షగానము), 4 సర్వనారా

యణపాదము (ప్రబంధము).

ఈ విషయమై వివరములను తెలిసికొన గోరువారు

కింది వరుసామాట వ్రాసికొనవలయును.

పెంకటరత్న కవి గ్రంథములు

ఆంధ్రప్రదేశ్ కా గ్రామీణులకు, రెండుకెట్టిపేటి, మదరాసు.

స్వల్పము! సీసా 1-8 0-8-0 అణాలు మాత్రమే!! గుణ మధికము!!

చంచభాషను చూచుకొనిన

మోసము కలుగదు.

అమృతాం

జనము

అన్ని నొప్పులకు

పరమాషధము.

ఈనొప్పులమాన్యును. వాయువుపోట్లబాపును. పార్శ్వపుసొప్పుల బారదొలును. పోట్లను బోగొట్టును. ఇది యిది యనగల నకలవిధమైన నొప్పులకు సంబంధించుచున్నది. వనజూలికలచే హిందూజాతముందు రయారు చేయబడు మంజులము. దీనిని విశేషములలోని అనేకులు వాడుచున్నారు. గొప్పగొప్ప వారిచే నేలకుకల యోగ్యతా శ్రుతములు పొందియున్నది. అన్ని దురాణములలోను చిక్కగలదు. ఒకసారి పరీక్షించి చూడును.

తామర తైలము

తామర, తీటు, ఏనుగొట్టి, దురద, ఉంకరములకుంటిపట్టు, రసీకారుట, తెంట్లుక లూడిపోవుట మొదలగు చర్మరోగములను వాతసము జేయుగలదు. రాజరాణి బొమ్మను చూచుకొనుట మంచిది. కల 0-8-0 లు మాత్రమే.

మోహినీ తైలము

శ్రీ పురుషులు వాడుటకు యోగ్యమైనది. రతులములు నూనెగల సీసా 1-8 రూ 0-12-0.

దంతచూర్ణము

కంటిసొప్పులకు దివ్యమధము; నువ్వానగలిగియుండును. సర్వసామాన్యముగ వాడుటకు తగియున్నది. దాన్ని 1-8 కల 0-2-0; 12-8 రూ 1-2-0 లు.

అమృతాంజనము డిపో,

109, ఫ్రెరిరోడ్డు, ఫోర్టు, బొంబాయి. 6, రెండుకెట్టి పేటి, మదరాసు.

నన్నయ వైదికుడు కాడా?

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారు.

ఈ వాదమునకుఁ బ్రకృతము శ్రీమతులు ఉన్నవలెన్నవారాదు. అతడును వ్యాసముఁ బ్రాచీనము. ఆతడు కల్పింపఁబడినవాడని వాదము గాదు. దానిని జేపట్టివారు. వాదము ప్రబలింపింది.

నన్నయ నియోగి యనుట కాధారము నియోగి యగు గోపాలని రామకవి తాను నన్నయనంటివాడని చెప్పుట. రామకవి కాలమును నిర్ణయించుటకు ఆయని గ్రంథము పూర్తికొనఁగలేదనియు, శ్రీమద్విశ్వకర్మగారి కాలమునాటికి దరువారి కాఁదనియు; గాని, ఏకాముఖముగా నిర్ణయించుటకు వీలులేదనియు లెక్కవారాయన పంతులుగారు వ్రాసివారు. రామకవి గ్రంథములో “శకల రాజాధిపతీ జనమనోరంజన ప్రయత్నముల గోపాల్మనయ” అనుపద్యమున్నది. అదికంకంటి పాపరాజు ఉత్తరరామాయణమునందలి “అభిలరాజాధిరాజాధిపతీ జనమనోరంజన ప్రయత్నముల గోపాల్మనయ” అను పద్యమున కనుకరణము. ఏకేశ్వరిగారు పంతులుగారి భావమున పాపరాజు నూటయేబదియేండ్లకు లోకమిడినాడు. రామకవి అంతకుంటే నామకవి. లోమిడినదలయేండ్ల క్రిందట నన్నయ్యను నూటయేబదియేండ్లకు లోపల నన్నయ రామకవి కాలమున బట్టి ఇతడు నామకవిని నియోగి యని వాదించుచున్నాడు.

రామకవి తన వంశమును కర్ణాటకు మహాద్వయముని గోత్రమున నన్నయ జరించెననియు, నన్నయవంశమున గోపాలులు ఉన్నారనియు, నాతని వంశమున తాను పుట్టితి ననియు చెప్పి వాడు. ఈ గోపాలులబట్టియే రామకవి యింటిపేరు గోపాలనివారు అయినది. అయిన గోపాలని యింటిపేరు ఏమి? గోపాలం డెంతటి ప్రాచీనము?

శ్రీమతులు వంగూరి సుబ్బారావుగారు “౧౫-౧౦-౧౭ నుండి తేదీని గోపాలనివారు నన్నయ యింటిపేరు యి...” అని తాము నుదాహరింపఁగల వ్రాసినట్లు సెప్టెంబరు ౧౭ తేదీ ఆంధ్రవర్తికలో వ్రాయుచున్నాడు. నన్నయ వంశములోని గోపాలులబట్టి నన్నయయింటిపేరు గోపాలని వారు అగుట యెట్లు? కాకున్న నన్నయ్యకఁ బూర్వము వేరొక గోపాలండు కలదని సుబ్బారావుగారు యభిప్రాయము?

నన్నయ వైదికము నరూపించు “భట్టు” తనకుఁ బ్రావ్యము, సుమిత్రాభ్యుక్తు, నివిరజవహామకర్మము” ఇత్యాది పద్యములు అతని నియోగిత్వమునందే నిరూపకములే యని వారాయనరావుపంతులుగారు యన్నగువారివాదము. నన్నయ నియోగింక వేరొకరములు ఉన్నట్లును ఇది నిరూపకములు కావచ్చును. అతడు నియోగి యనుటకు రామకవి వ్రాతలచాలు. రామకవి అధునికుడు మన తాతలవాడివాడు. మనకు నాతనికి నింటియే భేదము.

“భట్టు” “సుమిత్రాభ్యుక్తు” “నివిరజవహామకర్మము” ఇత్యాది పద్యములు వైదికులకును నియోగులకును సమముగా చెల్లవచ్చును. “తనకులబ్రాహ్మణులు” అని నియోగులకు లభించుటకు వలెనా? కులబ్రాహ్మణుల ధర్మము వలెనా? కులగురువు. నన్నయ్య రాజగురువు. నియోగులు వేదములు నడిచి నను యజ్ఞములు చేసినను మంత్రినందనాథాది పదవులయందు ఉండువారు. ఇందులకు చరిత్ర భేదమును. “ఆకాలమునందీ కృష్ణరామనికలము తెలుగుకవుల మంత్రియగు నుండిట్లును, మంత్రియే తెలుగు కవులైనట్లును నూటయేబదియేండ్లములను జూపవచ్చును” అని సుబ్బారావుగారు వ్రాసివారు. ఈభాషను వ్రాసిన సుబ్బారావుగారు ఆంధ్రవర్తికలో మహామండలిలో నన్నయ వ్రాతలకులయందు “తనకులబ్రాహ్మణులు” అనుటకు మాట “తనకులబ్రాహ్మణులు” అని యున్నదనియూపుచున్నాడు. వానియందట్లే యుండవచ్చును. “తన” అనెడి “తను” అయినను “కులబ్రాహ్మణులు” అనునది విడిపోలేదు. విడిపోదు. “తనకులబ్రాహ్మణులు” అని “కులగురువు (అచార్యుడు) అయిన తన్ను” అని యర్థము; గాని కులబ్రాహ్మణులకు అనిన సుబ్బారావుగారు కులీన (సర్వవ్యాపక) బ్రాహ్మణుల ధర్మము చెప్పుచున్నాడు అని? నన్నయ తాను చెడిపోయిన-తేటన్న హీనవంశమునకు బుట్టిన బ్రాహ్మణులకు గాదని చెప్పుట కిట్లు వ్రాసెననియో? కులబ్రాహ్మణులకు కులీనము అనుపద్యము కలదా?

“గోపాలనివారి యిల్లునికపట్టుగా కవిరామకర్ణిన్” అని రామకవి వ్రాసివారు. గోపాలనకుల బూర్వము నన్నయకుల దరువారిను నన్నయవంశమున నెదిరైన కవులుగలరా? గోపాలండు కవియో?

ఈసందర్భమున మఱిగొన్ని సందేహములు. నన్నయ కాలమున ఈ వైదిక నియోగిభేదములు కలవా? తనన్న ఇట్టి కుల ఏర్పడిన యాభేదమునబట్టి నన్నయవంశమువారు నియోగులుగా మాటించి నన్నయ నియోగియగునా?

నియోగిత్వము గ్రంథములయందలి వంశవర్ణనములయందు కొందఱు తాము నియోగులు మని చెప్పుకొన్నాడు తనపేరుని కో, తాతతాతల పేరులతో “మంత్రి, అచార్య, సత్వి” ఇత్యాది విభజనలు చేయుట కలను. నన్నయ అట్లులేయలేదు. తనవంశమును గుఱించిగాని, తండ్రితాతలను గుఱించిగాని ఏమియుఁ జెప్ప లేదు. ఈ నిరాదంబరతనుబట్టి నన్నయ వైదికుడనుటకు అవకాశము లేదా?

౧౮౧౩ వసంతుమున వాలో, శ్రీమతులు వద్దాని సుబ్బారావుగారు తొల్లి కవిరాజు శ్రీపాద కృష్ణమూర్తికాస్త్రిగారివారిది వివాదసందర్భమున తాము “ఓ. వి. యింటి యాడుపడుచును-మాయంటికొడవం జూమ వైదిక యా-గేయప్ర కవిత...” అని యొక పద్యము వ్రాసితి ననియు, తెలుగు కవిత్వము వైదికుల యింటకు బుట్టింపి; గాని నియోగులయింటకు లేదనినది. (నన్నయభట్టు వైదికుడయినను కవిత్వము లందఱును నియోగిలే. తెలుగు కవిత్వము నియోగుల సొంతము. కావుననే అది చక్కగా విడిచిపెట్టెడి అని భావము) అనియు నెలవిచ్చుచున్నాడు. ఇట్లు ఒక విభాగమునియోగివేరని యభిప్రాయము గూడ నన్నయ వైదికుడనియే!

గోపాలని సింగభ్యు, గోపాలని రామకవివలె తన గ్రంథముల శ్రీమదహోబల లెక్కనెంచునామి కంకరితము చేసెను. అతనిగ్రంథమున నేను చూడలేదు; గాని వంశవర్ణనమున నన్నయనుగాని, గోపాలనిగాని, రామకవినిగాని న్యూరించినట్లు కవులచరిత్రమున లేదు. అతడు (కవులచరిత్రయందలి నన్నయ) “మాటునందర్బరముల క్రిందటివాడు” అని ఏకేశ్వరిగారు వంశముగా వ్రాసెను చెప్పుచున్నాడు. సింగభ్యుగ్రంథమున నన్నయ నియోగి యనుటకు ఆధారము ఉన్నదా?

గొల్లపూడి వేంకటప్పయ్యగారు “వ్యాధికితాని లభించి” అను కావ్యమునకు ౪౦ “౪. ఆభారతవర్ణనకా-మాభారతవర్ణన మెల్ల నెఱుంగఁ దెలుగునక- శ్రీభారతగతిఁ జెప్పి-నా భావకుఁ డని తలంతు నన్నయభట్టుకొ” “అఁఘు ముగళి భాగ్యులు మహామతి నిల్లలబట్టి పెద్దరా-జుకు ఘను నాగరాజు గఁసోముని తిక్కన సోమయాజి గేతన కవి రంగనాథు నతిభూ సెట్టన వారిరాజు సోమన నను తేక్కయం దలంతు ముక్కులచుర్రల సత్కుపీ గ్రుం” అను పద్యములనుచూచి కోటెల గోపరాజు తన (నియోగి) కాళాకవులను ప్రత్యేకపద్యమున విమర్శించి వైదిక డగు నన్నయను మఱియొకపద్యమున నులింపెనని వ్యాఖ్యానము నేయంగా సుబ్బారావుగారు “అతడు మాడఁ బొరపాటున నన్నయ వైదిక యనుకొనవచ్చును” అని వ్రాసి; గోపరాజు పొరపాటునకుటలూర్తిగ సంగీకరించఁజాలక “లేదా వైదికములలోఁ జెప్పిన మావారందఱు నని యాతని యభిప్రాయమై యుండవచ్చును. అఁఘు ముగళి భాగ్యులు” అనుపద్యములో నన్నయ్య పేరుగూడఁ జట్టకపోయియుండును. లేదా, మహాకవి, ప్రథమమున భారతము వ్రాసినట్లుగా నానందని వేయక రచించి యుండవచ్చును” అని వ్రాసివారు. ఇంతటితో సుబ్బారావుగారికి ఆపద్యములవిషయమునకు ౪౦ యభిప్రాయము పూర్తిక ప్రకటనయ్యెనో లేదో చెప్పుకొనవలెను. వారు అందెన్నో పక్షాంతరములు చూపిరి. వాని సామంజస్యమును పండితులు నిర్ణయింప వచ్చును. సుబ్బారావుగారి నిర్ణయమున నెడల వాడు సందేహములు ఉన్నవి.

నన్నయ నియోగియనుటకు రామకవి వ్రాతలము, నా విశ్రుల వాదసరణియు, చాలు నని నే సంగీకరించఁజాలను. వాని రామకవిని సమర్థించిగాని మఱియొకర కారణములను జూపిగాని సమర్థించినవో నేను కృతజ్ఞులతో సంగీరించెదను. సుబ్బారావుగారు “ఆకాలమునందుఁ దెలుగు కవిత్వము చెప్పినవారెల్లరు వైదికు లయ్యుట నియోగిలే; కావున నన్నయభట్టును నియోగియే” అని వ్రాసివారు వారందఱును నియోగులయ్యుట వైదికులే; గాని నన్నయ కుద్ధవైదికుడు.

శ్రీరామకృష్ణ పరమహంస

ఉత్తరేశ్వరకవ్యము. వైదికులధర్మము. (వైదికమున కతంత దగినది. కొద్దికవులమూలము మిగిలియున్నది. కృతకముదు (వైది 1-3 య 0.12-0, పోటీజే ౧౦ 0-౩0. శ్రీరామకృష్ణమందిరం, గొడుగుపేట, మచిలీపట్నం. (1700)

ఆంధ్ర స్త్రీ విశ్వవిద్యాలయము

[వింజమూరు భావనాచార్యులుగారు]

కాలె నెల 18-వ తేదీన తన యమూల్యపత్రికలో నీ విషయమై కొంత చర్చించియుంటిని. దరిమిలాను తిరిగి వా యభిప్రాయము వ్రాయక బోవుటచే గొంత రంధ్రముయొక్క నిరీక్షించుచుండవచ్చును. మరొకందఱు మొదటి యత్నమును మంత్రించినది తలంపవచ్చును. కాని నే నీ చర్చ నిర్ణయించుటలేదు. వనితీయమునే యున్నాను. నా వ్యాసము జరిగిన తొడనే శ్రీమతుల గున్నయ్యకాశ్రీగారు బరంపురమునందీ యిక్కడికివచ్చి నన్నయ కలసికొని. వీరి భోగ్యమునుచేకనే శ్రీవిద్య విషయమై కృతకమువారు పూర్వమునకే కొంత యెత్తున క్రద్ధ గతులయచుచున్నారని చాలామందికి తెలిసియే యుండవచ్చును. వారు నాకు కనపరచిన కొన్నికొద్దిలనుబట్టి వారు శ్రీవిద్యవిషయమై చేసిన తేకనేన మిగుల గొనియాడదగి యున్నదని చెప్పవచ్చును. కావ్యాసము ప్రభురముగాకముండే విజయనగరపురములు శ్రీమతుల బ్రాకేష గిరిరావు మొదలగు వారు. “ఆంధ్ర శ్రీవిద్యాపీఠము” అను పేరుతో నొక సంఘ మేర్పాటుచేసి కొన్ని నిబంధనలచేసి కృషిసంబంధితులయింపుచున్నట్లు గున్నయ్యకాశ్రీగారు వాలో చెప్పి యానిబంధనలను తేవగిరావుకుంతులు గారిద్దఱుండీ తెప్పించి వాడు గనపరచి నాకుభిప్రాయ మిచ్చుని కోరిరి. అందువై నేనా నిబంధనలలో గొన్ని సవరణలు కావలెనని యు వారేర్పరచిన సంఘము తేల పోతూ సంఘమే గాక వోధక సంఘముగానూడ నుండవలయునని నేను వాలో చెప్పగా కొంతచర్చచరిగిన మీదట వారు దాని కంగీకరించి సంఘముచేత “ఆంధ్ర మహిళావిశ్వవిద్యాలయము”ని మార్పులకుం గీకరించిరి. మేమిద్దఱును ఆశించిని నిబంధనలలో కొన్ని మార్పులు గావించితిమి. గుంటూరు జిల్లాభిమాన పత్రికలులతో నీసంగతి ముచ్చటించగ కొందఱు పూర్ణాంగీకారమును కొందఱు రద్దాంగీకారమును కొందఱు దానిసభావమును కనుపరచి “ఈ కార్యము నెరవేరుతుందా! వట్టిగొంతెత్తుకోరికలు” అని యాక్షేపించినవారును కలరు గాని యిది నెరవేరే వారును నంతోపించక పోరు. అట్లు వీలగు నేని తమరే యా యుద్ధమునకును బ్రధాననాయకులుగా బయలుదేరినను బయలుదేర వచ్చును. నెరవేర్చునను నెరవేర్చవచ్చును. కాలమే దానిని నిర్ణయింపవలెను.

ఆంధ్రోద్ధయము మొట్టమొదట ఆరంభించినప్పుడు ఏడుగురు వేదచెట్టుకొంద సభచేసే వనిక దొడంగి కొంద యత వ్యాసములు వ్రాసినను కొందఱు చిన్నత ప్రకముల ముద్రించియియు నుద్ధయారంభము గావించిరి. ఇందువిషయమై జరిగిన ప్రభువు బహిరంగసభలో సగ్రాసాధకత్వము వహించుటకు జేకబంధక ప్రయత్నము లెవ్వరు నంగీరించవచ్చునను యాపనిక నేను నియమింపబడితిని. ఆ ప్రత్యేక సభ జరుగుటదలసినదని తీర్మానించి నప్పుడు నా ప్రభువులు కొందఱును నిందింపబడి తిరుని జెప్పుట యతికయోక్తికాదు. అట్టినితీయో పోగ్రంథించ బడిన “ఆంధ్రోద్ధయము” కుట్రచేయవలె మొలక తిట్టి ఆకులు చేసి కొమ్ములుచేసి మహావృక్షముయనెడి. దిగంతకొంత కీర్తిని వహించినది. అట్లులే ఆ మహోద్ధయారంభకత్వమునకు యాయుద్ధయము బ్రస్తుతము గొనసాగునది కాదని కొందఱు తలంపినను అట్లు తలంచువాకే దీక్షితోద్ధాది దీనిని నెరవేర్చి యానందింతురని నాకట్టి నమ్మకము. అట్లు నెరవేరక పోయినను పోనిండు కొంతవరకైన ఫలకారి కాదా? ఎంతవరకయై తే అంతవరకే తేయను, అంతవరకే లాభము, అంతవరకే ఆనందము. ఈ యుద్ధయము ననుసరించి సురక్షరమున కొకరయినను బట్టపరీక్షయందు (ఈపరీక్షకు సరస్వతీపరీక్షయని తేదీ దిటిమి) కృతార్థురాలయనం జూచు. ఈ యుద్ధయ మిప్పుడు ఫలింపింట్లే యెంచుకొందము. సర్వాపురము తాలూకాభివృద్ధి సంఘమువారి ఉత్తమ మధ్యమ తరీక్షు విజ్ఞానవందీకావారి తరీక్షయు నీ విశ్వవిద్యాలయమువారికల్ల సంగీకరింపబడుటలులను వీనివై “విద్యావేత్త” “సరస్వతి” “శరీక్షుల నేర్పరచి “విద్యావేత్త” “శరీక్షు ఇంటరుమిడియేటు పరీక్ష గాను. “సరస్వతి తరీక్ష” “డి. యే. పరీక్షకుంటిదిగాను ఏర్పరచవలెనని మాత్రముతేలంపు. సర్వాపురం తరీక్షు, విజ్ఞానవందీకా వరీక్ష (ప్రభుత్వము వారిదే సంగీరింపబడ్డట్లు గున్నయ్యకాశ్రీగారు చెప్పుచున్నాడు. అట్లును నాపరీక్షలకు నేర్పు తరగతులను ప్రభువులకు పాఠశాలలో తెల్లపరచును. ఇట్టి పాఠశాలలు గుంటూరులో, విజయనగరములో బ్రస్తుతము స్థాపింపవచ్చును జరుగుచున్నది. ఇంగ్లీషు కాలనీనవారికి నింగ్లీషు భాషనూదా నేర్పవచ్చును. చేతికనులం కొన్నిటిని గరపవచ్చును. ఆపాఠశాలకే క్రియకముగా కళాశాలలుగ మార్పుబడవచ్చును. మేము చేసిన నిబంధనల జేకప్రయత్నములకు బాపి వారి యభిప్రాయములను దెలిసికొని కర్తవ్యాంశమునకు వారలంచి తిమి గాన నింతకుంటే నీ వ్యాసములో వివరములు వ్రాయవలెననియు. యందు పంతులీపు మూవరవ్యాసములో మరొకొక సంగతి వివరముగా వ్రాసెదను.

ఆయుర్వేదోపన్యాసములు.

ఆయుర్వేద కలాశాల.

ఆయుర్వేద కలాశాలయందు జ్యోతిషశాస్త్రమును 25 వ తేదీనండి ప్రారంభమైనది. శాస్త్రజ్ఞులను సమసింపి నాటినుండియు ఆయుర్వేద కలాశాలాధిపతులను శ్రీధర్మం తరి యెరుట సురసిద్ధవైద్యులచే నుపన్యాసములు గావింపబడుచున్నవి.

26-వ తేదీన వేదములలోని ఆయుర్వేదమును గురించి ఆయుర్వేద భూషణ కండిక దొరసామయ్యగారు రుప్యసింపిరి. వీరు వేదములలోని ఆయుర్వేద విషయమును జెప్పిన మంత్రముల యర్థపారమును బహు ప్రశంసజేసి ప్రాసాదించి కవియందీరి. శాస్త్రజ్ఞుల విశిష్టతల శారీరకవిభాగమును మామూలు క్రిమివిధానములు వేదములలోనున్నవిని నపుడు ప్రాచీనకాలమునందు ఆశ్రయముగల వైద్యవైద్యమును తెలియజేయుచున్నది. అనంతరము శ్రీమంత్ వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలచార్యులచార్యులవారు ఉపన్యాసములలోని భాగములనువదింపి వివరించుచు వానియొప్పులను గొని యాడిరి. నెవరి కుబ్బారావుగారు మదనపల్లెలో ఇంట్లో యుంజు ప్రవేశింపుడు ఈ కలాశాలలో నుత్తీర్ణులైన యిద్దరు యువకులు గావించిన విశిష్ట మహాపరమార్జున శ్రీధర్మ సీతయైనదియై, ఈ కలాశాలలో ఇంకను విద్యార్థుల సంఖ్య అధికమగుటకు దేశములు వారికత్యాహమును గలిగించవలయు ననియు నడుపుచు. ప్రస్తుతముకవిద్యార్థికి కవు యథాకీర్తి ఒక మాసమునకు సహాయము చేయుచున్నానని 15-10 రూపముల సేసగిరి.

27 వ తేదీ విషయము తేరయ్యర్ మరయున ప్రదోష తర్కియ వల్లుఖం నుందరిం మొదల్యారగారు తమకుల ద్రవిడభాషా పాండిత్యముతో అనగళ వాగ్ధాటితో ఒక ఖంట్లర ప్రసంగించిరి. శ్రీమంత్ వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలచార్యులవారు తొలుత ఉపన్యాసముల సభ్యుల కెట్టి గించుచు ఆయుర్వేదము అన్ని భాషలలో నొకటిగ నే యున్నది గాని, ద్రవిడమున కొన్ని విషయము లధికముగ నున్నవియు ఆయుర్వేదము వేలు; ద్రవిడవైద్యము వేలు అను అనుభవము సమంజసముగా లేదనియు నుపన్యసించిరి. తేరయ్యర్ మరయునకు వాగ్ధాటల మరయునకు, ప్రదోషవిషయముల గుణములు సమానము. ప్రదోషముల వేలుగుటకు నాడిగిరితమకుల అధికరించి చెప్పుచున్నది. ఇదావంగళ కుసుమ నామము వాయ్యులకు ౫, యోగశాస్త్రమునకు నాడిగిరితమకుల నంది అతి చక్కగా విస్తరించి యుదహరణపడినది. అనం

తరము ఆయుర్వేద కలాశాలకై ఎ. ఎం. ఆర్. అజ్ఞానులపట్టి గారిసగ 100 రూపములు సభ్యుల కెట్టిగించినవి. సభకు ఆంధ్రవాత్మికి వాచింకొలను నుబ్బారావుగారును చిట్టిబాబునాథుడు చి యే. చాక్లరు అచంటి లక్ష్మీవతి చాక్లర్ నల్లయ్యయ్యర్ గారు మున్నగువారనేకులు కవి యుండిరి. సభ ముగిసినది.

28-వ్యాసమునిచతురమున ఋగ్వేదము ప్రకాశి క. కృష్ణారావుగారు. అనేకరవాగ్యములతోడ వెల్లడించిరి. పంచ లక్షణ సిద్ధాంతము ద్రవిడవైద్యమునకు సంస్కృతమునకు సమానములు. అష్టానానరీతు అందు అధికము. వీరువాడిని గురించి చెప్పిన అంశములు ప్రాచీనములు. ఈవిషయమును గురించి శ్రీ మంత్ వైద్యరత్న పండిత డి. గో పాల చార్యులు గారు కొంత కడి మా చ్చుటించిరి. పూనాలోజగిన అఖిలభారత వైద్యసమ్మేళనమున దక్షిణ భారతము ఆయుర్వేద ప్రచారము అనువాగ్యమును జెప్పిరి. ఉత్తరదేశీయులు తమకు తెలియని ఆయుర్వేద గ్రంథములు లేదను భావమును మార్చుకొనిరి. దక్షిణదేశీయునకు అగస్త్యముని కవిచ్చిర తరువాత ఈ వైద్యము సిద్ధ పాం ప్రదాయ ము గాతా మర తం తర లై విజృంభించినది. ఇందుజెప్పిన నాడిగిరివాడుల శాంతభాగము ఇటీవలవారలగు కారంగధరాయలు తమ సంస్కృత గ్రంథముల ప్రాసీయన్నాడు. ద్రవిడభాషయందు అనేకగంతులుగలవు. దీనికి అగస్త్యవైద్యమున పేరు. దీనియందలి అష్టానానరీతులు చరకగ్రంథములలేవు. యోగమునకు ఆయుర్వేదమునకుగల సమాపము ఉపన్యాసములనుండి గ్రహింపవచ్చును గాని మనము దానిని దెలిసికొనుటకు శ్రయిత్వింపవలయును.

సభ సమాప్తికొందిన. ఇంకను సభలు జరుగుచున్నవి అందఱు దయచేసి రావలయునని కోరుచున్నాము.

తిరుత్తని బాలభటుల శిక్షాస్థానము:—తిరుత్తనిలో 22-9-19 తేదీ నుండి శిక్షాస్థానము వది దినములకు ఏర్పరుక బడెను. తిరుచిపాలెం మదనపల్లి శాశ్వతాస్థి మహిలీపట్టణము చివ్వాడ వేలంజేరి సింహాగ జపురం ఆయాన మొదలగు కలతాపులనుండి శిక్షనందుటకు భటులు కచ్చియించిరి. మొత్తము సంఖ్య ఇరువదియనవచ్చును. ఉపాధ్యాయులగ శ్రీ యుతులు వారణాసి వెంకటగుబ్బారావుగారును మొవ్వ నాగేశ్వరరావుగారును మదనపల్లి నుండి అవరిమిత్తానామతో లభింప సింహము (భయ్యగారు) రాజా యం. ఎరి సింగరావుగారును మదనపల్లి జాతీయ కలాశాల విద్యార్థి మరి యొకరు సి. వి. సుబ్బారావుగారును కచ్చియించిరి. శాస్త్ర ప్రముఖ లక్ష్మయ్యనామతో జరుచుచున్నది. —చివ్వాడ విశే ఖరకం.

నర్సాపురం.

శివోన్మసితి.

నరసాపురం, పెద్దెంబర 29 :—వారముకోజులకుండి యెండలు బహుమిక్తులుగా నున్నవి. వర్ష కాలపు తిన్నా యిగాని రాబోవు శీత కాలపు మాయముగాని యంతగా కనిపించుటలేదు. చివ్వాడవిషయము.

ఇచ్చట ప్రెయింగునూములు స్థాపించుటకు తగిన కొన్ని యేర్పాటులను దొరతనమువారు గావించిరి. కర్రసా మును, సీమకుద్ద కర్రరా కొన్నిటిని కుంపిరి. వీలయిన భవన ము నొకదానినికూడ అద్దెకు కుదిర్చిరి. కాని యింకను నూములు ఉపాధ్యాయుల నియమింపలేదు. నూములు తెలుజులే. ఇట్టి యువకులనుబట్టి మాత్ర పాఠశాల యిచ్చట స్థాపింపబడదని కూడ ప్రజలూహించుట కాస్పదమవుచున్నది. దొర తన మువారు పాఠశాలకు రివ్వర లో తెలిసి అందు ఇచ్చటి నలువనిష్టముల నూతరైవ్యము గార్లును ఉపాధ్యాయులుగా ప్రస్తుతము నియమించిన బాగుండునని తోచుచున్నది. ఇచ్చట గుమారు ఆరువదియారు సంవత్సరములనుండి విద్యను వలదిట్టుల ప్రవిస్తరిత జేయుచున్న టైల్ ఉన్న పాఠశాలను కాలేజీ చేయువద్దని దొరికినను వారి కిచ్చివేసెద రని పాఠశాలా పరిపాలన సంఘమువారు తీర్మానము గావించిరి. కాలేజీగా జేయకపోయినను దొర తనమువారికి నూముల నొసంగిన కేమి ప్రమాదము?

కుంజాలు పండు.

కుంజాబీయుల ప్రస్తుతపురుష్కృతిని బాపుటకు నలుము ధనముకూర్చుట కొకసంఘ మిచ్చట నేర్పడినది. ఇచ్చట నేగాక కొద్దిమూరమున నందు క్రామములకు గూడ పోయి యిచ్చటి జనులకు కుంజాబీయుల పీసదక్షిణ సహాయముగా బోధ చేసి వారివలకు ధనము ప్రాప్తచేయుట యీ సంఘమువారి ముఖ్యోద్దేశము. ముఖ్యవిధి. ఈసంఘమువారు తమ యుద్యమమును బాగుగా నెఱవేర్చి ప్రజలందఱుకు వారికి తోడ్పడుచుకొనక.

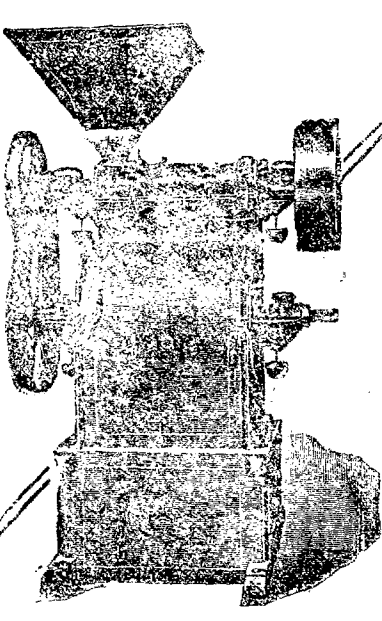
తపాలసంగతులు.

ఇచ్చటికి ప్రాథమిక తొమ్మిదివర్గ వర్సులకత్తా తపాలు సాయంకాలము నుమాయదాటు గంటలవరకు కొన్ని వీధుల కంచుటలేదు. సాయంకాలము 5 గంటలలోపుగ నిద్రావరణమయ్యుచుండెడి మదరాసు తపాలు ఇప్పుడు 7 గంటలవరకు వచ్చుటలేదు. అచ్చటచ్చటనున్న తపాలపెట్టెలనుండి వానివైపున నేరేట పూర్వమే బంట్లారు అత్తరయల తీసివేయుచున్నారని కూడ తెలియుచున్నది. ఇది యెవరిలోపములో యూహింపవచ్చును.

కృష్ణాకల్పవారి రాక

అక్టోబరు నెలలో శ్రీ కృష్ణాకల్పవారి ఇచ్చటికి దయ చేసి యొకటి రెండు వారము లిచ్చట మనము చేసెద రనియు జిల్లాబోర్డు మీటింగు కూడ ఇచ్చటనే జరుపుదు రనియు ననుకొనుచున్నాడు.

క్రిందటి ఆదివారమునాడు ఈ పురమందలి ఋషిమత సంఘ ద్వితీయవార్షికోత్సవము బహుజనాప్రముగా జరిగినది.

Genuine Engelberg Rice Hullers

are in use in every Rice Milling District in India, and are giving satisfaction wherever installed.

We prepare and submit estimates for all sizes of Rice Mills equipped with Engelberg Hullers, and Shellers, and driven either by our own well-known Steam Plants or BLACKSTONE Liquid Fuel Engines.

Note.—Genuine Engelberg Machinery and the Spare Parts for same, can be had only from us, as we are Sole Agents and Distributors.

MARSHALL, SONS & CO. (India), Ltd., Engineers

9 Second Line Beach, Madras (P.O. Box 141)

and at BOMBAY, CALCUTTA, BEZWADA, LAHORE and TANJORE

అమృతాంజనము

తలనొప్పలకు ప్రసిద్ధి కెక్కినది. తరచు వివిధమైన నొప్పలను కూడ మా అమృతాంజనమును వాడి నంతమాత్రమున నయమగును. సులభ వెల 0-8-0 అణాలు.

అమృతాంజనం డిపో,

6, తంబు శెట్టి నిధి, మదరాసు.

మంగళవారము.

$$\vdash \vdash 0: \vdash$$

గతి సంవత్సర మాంధ్రజాతీయకళాశా
చరిత్రమునం దొక కష్టసంవత్సరముగ నుండిన.
ధనములేకను నిర్వాహకులు కష్టపడుచుండగను
నితరులు కళాశాల నపఖ్యాతిపాలు చేయ సమ
కట్టిరి. దుగ్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్యగారు పురా
ణము సూరిశాస్త్రి గారు కళాశాలా నిర్వాహ
కులకు దోషారోపణను జేసిరి. కోవల్లి వాను
మంతరావు కంతులుగారిని వట్టాభి సీతారామయ్య
గారిని నితరనిర్వాహకులను స్వయముగ నెరిగిన
వారల కెట్టి సంశయములును గలుగక పోయినను
సంగతినందర్భముల నెరుగనివారలను కత్తికాయం
దలి లేఖలు భ్రమింపజేసినవి. నిష్టల భగవాన్సర్
వగారి తెక్కల పరిశీలన కత్తిమును టి. వి.
నెట్టామయ్యగారు న్యాపతి సుబ్బారావుగారు
సి. వి. సరసింహరాజుగారు ప్రచురించిన విచారణ
నివేదికయును కళాశాలానిర్వాహకుల వ్యవహార
ములను పూర్తిగ సమర్థించుచున్నవి. నివేదిక
యందు దుర్వ్యయము చేయలేదనియును, కళాశాల
బాగుగ నిర్వహింపబడిన దనియును, అపవాద
ములుదురుదైకముతో నారోపింపబడిన వనియును,
విద్యావ్రతపత్రివిషయమై ఆరోపితము లైన దోష
ము లసత్యము లనియును, గోపాలకృష్ణయ్యగారి
విషయమునందు విశ్వాసఘాతుకత జరుగలేదని
యును, హనుమంతరావుగారు సీతారామయ్య

గారు కళాశాలకై పాటుపడి రనియును, ఆంధ్ర జాతీయకళాశాల యాంధ్రుల యుదారపోషణమునకు భాజన మనియును చెలిపియుండిరి. అన్యాయముగ నిందారోపణమును జేసెడి స్వప్రయోజన కరులును కరరంధ్రాన్వేషణకరయలును నన్ని కాలములందును నుండురు. కాని వారి మాయోపాయములు జనులను వంచించజాలవు. నివేదికను నామూలాగ్రము చేదివినవారలకు కళాశాల కవ కీర్తిని దెచ్చుటకై గోపాలకృష్ణయ్యగారును సూరి శాస్త్రి గారును కత్తికల ముఖమునను సీతరమార్గములను చేసిన యాందోళన మవకారముగ గాకను ప్రభుకారముగ బరిణమింపగలదనిచిచారణోపసంఘము వారు జాతీయవిశ్వవిద్యాలయాధికారికి పంపించిన నివేదిక విశదముచేయుచున్నది. నిర్వహణమునందు గణింపఁగలములకు మూలము ధనలోపమును సనుభవలోపమును గాని ఉత్సాహలోపము సంకల్పలోపము గాదని కళాశాలాచరిత్రము స్పష్టముచేయుచున్నది. ఆంధ్ర దేశమునందే కాకను భరతఖండమునందంతటను నిరుపమానమైన సంఘాకనగ నున్న ఆంధ్రజాతీయకళాశాల ఆంధ్రుల పోషణమునకును సహాయమునకును సాదరభావమునకును సకలవిధములను దగియున్నది.

మెసపొటేమియా దుర్యయము

సైనికాధికారులు ద్రవ్యమును నిర్లక్ష్యముగ మెసపొటేమియా యందు వ్యయమును జేయుచున్న విధమును సర్ జార్జి బుకననుగారు ప్రస్తుతపత్రిక యందు బాగుగ విరించిరి. ఇంతవరకును భరతఖండమునందు పౌరసేవోద్యోగులు సర్విజ్ఞులుగ గనబడుచుండిరి. ఏకాభిధికారమునకైనను శాఖాధికారమునకు పౌరసేవోద్యోగి మహాపండితుడుగ బరిగణింపబడుట కరిపాటియైనది. ఇప్పుడు వారికి దోడు సైకోద్యోగులును మహాపండితులుగ బరిగణింపబడెడి యుగము వచ్చినది. మెసపొటేమియా యందు యుద్ధారంభమునందు భరతఖండమునకు గలిగిన యువవాదమునకు సైనికపండితులుగారకు లని తెలియుచున్నది. సైనికు లిచ్చవచ్చినటులు కట్టణమును నిర్మించుచున్నారు. రోడ్లలను వేయుచున్నారు. నౌకలను నిర్మించుచున్నారు. రైలులను నిర్మించుచున్నారు. నీటివనరులను గల్పించుచున్నారు. భూముల నాక్రమించుకొనుచున్నారు. కోట్లకొలది రూప్యములను వ్యయమును జేయుచున్నారు. భరతఖండపాలనమున కవసరమైన అధికారులు మెసపొటేమియా యందు కుపాలన వ్యవహారములందు నిమగ్నులైయున్నారు. బ్రాసారేవును నావాశ్రయమును జేయుటకు మహా ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. సర్ జార్జి విల్లెక్సు గారు పదేండ్లకు పూర్వము సూచించిన జలాధార నిర్మాణ సూచనలను వెంటనే కార్యరూపమున బెట్టవలయు నని అధికారులు ప్రయత్నించుచున్నారు. ఇందులకు 4 కోట్ల సవరములు వ్యయముగ నని విల్లెక్సుగారు రచనావేసిరి. ఈ ప్రయత్నము లన్నియును కర్తవ్యాకర్తవ్యముల నెగిన వ్యవహారములు గాని శాస్త్రజ్ఞులు గాని నిర్వహించుట లేదనియును ద్రవ్యము వ్యర్థముగ వ్యయ మగు చున్న దనియును బుకనను గారు ప్రస్తుతపత్రికకు వ్రాసిన భావములతో ప్రస్తుతపత్రిక సయిత మేకీభవించుచున్నది. భరతఖండము మెసపొటేమియాకు సమీపమునందుండుటవలన నీ భారమునందు విశేషభాగమును నీ దేశము భరించుచున్నది. భరతఖండము మహాటకమువలనను బాధపడుచు ధనసహాయమును

జనసహాయమును గోరుచున్న సమయమునందు మెసపొటేమియా యందు వ్యర్థవ్యయమును జేయుట యనుచిత మని ప్రస్తుతపత్రిక చేసిన యువదేశము నధికారులు గ్రహించుట యవసరము. కంటను వృద్ధిచేసి క్రజల కవసరమైన యాహారకదార్థముల సందజేయుటకై జలాధారములను నిర్మించుటకు భరతఖండమునందు విశేషావకాశములు గలవు. అధికారులు ద్రవ్యమును వారిప్రయత్నములను దేశావసరములను గమనించి నియోగించుట యుచితమని సర్ జార్జి బుకనను చేసినహితోచదేశము పర్తమాన సామ్రాజ్యవ్యాప్తపదేశయందెవరిబుద్ధియందైనను జొరబడు నని నమ్ముటకు వీలు లేదు. అనవసరముగ భరతఖండమునీ రాజ్యాంగసమస్యలం దికించుట లాభములేని బంధకములకు గారణము గాగలదు.

పరిశ్రమశాఖాధికారి - బదలాయింపు

ఏమి తెలియనివారిని పరిశ్రమపండితునిగ నియమించుటయును నియమించినవా రభిరుచిని జూపుచు గొంత పాండిత్యానుభవమును గడించుచున్నపుడు పేరొక యుద్ధోగమునకు బంపుటయును మనరాష్ట్రమునందాచారమయియున్నది. కత్తికల పనిచేయుచున్న ఆర్.డబ్ల్యు. జేవినుగారు పరిశ్రమ శాఖాధ్యక్షులుగ నియమింపబడిరి. వారు కొంత కష్టపడి శాఖావ్యవహారములను గ్రహించి కార్యదక్షత్యమును గడించినపుడు జేవినుగారి నీకుని నుండి తప్పించి జడ్జినిగ నియమించుట అధికారుల దురాచారమునకు నిదర్శనము. జేవినుగారిని జడ్జినిగ నియమించుట సత్కరించుటయొకరాభవించుటయొక గ్రహించుటకు సామాన్యల కలవిగాని పనియై యున్నది. పరాభవించుటయును గాను సత్కరించుటయునుగాను మామూలు వ్యవహారమని మనులను చేయువారు వాదించవచ్చును. కాని జేవినుగారిగాని క్రజలకుగాని ఈ సమాధానము తృప్తికరముగాదు ఆశునతన యనుభవముచే గడించిన విజ్ఞానమంతయును జడ్జిమొంటును వ్రాయుటకు వినియోగింపవలయునని అధికారులు తలచి వారికి పని నిచ్చియుండవచ్చును. జేవినుగారు భారతీయ నిరీక్షణముతో పరిశ్రమసమస్య సహాకించుట కుపక్రమించుట జేవినుగారి బదలాయింపుకు గారణంబై యుండునా యను సంతకములు గలుగుచున్నది. దీనివలన క్రజల ద్రవ్య మేరీతిని వ్యర్థముగ వ్యయముచేయబడుచున్నదియును వ్యక్తమగుచున్నది. అధికారులు పరిశ్రమలను వృద్ధిచేయుట కవలంబించెడి మార్గము హస్తాస్పదమగుచున్నది యుద్ధ మారంభమైన తరువాత నెందరో పరిశ్రమ పండితులు వచ్చిపోయిరి. పరిశ్రమలకు మాత్రము సంచలనము గలుగ లేదు. క్రభత్వమువారి వ్యవహారములు చలనమును గలిగించునని నమ్మకమును బుట్టించవు. పరిశ్రమ శాఖ భారతీయుల హస్తములం దుండిన వారిట్టి అవకతవక వనులను జేసి యుండరు. జేవినుగారి బదలాయింపునకు గారణము వారు భారతపరిశ్రమల కట్లను జూపుచున్న పరమోత్సాహ మేమోయని సంతకములు గలుగుచున్నది. తగని వానిని తగనివనికి నియమించుట యధికారనీతి గాని తగిన వానిని తగినవనికి నియమించుట యధికార నీతి కాదని తోచుచున్నది. అనుభవమును గడించిన జేవినుగారిని పరిశ్రమశాఖాధికారమునుండి తొలగించకను వారి నీ పనియందే యుంచుటకు క్రజాక్షేయమును గోరెడి శ్రీవిల్లింగ్డను ప్రభువుగారు ప్రయత్నించుదు రని నమ్ముచున్నాము.

రాజ్యాంగ సంస్కరణాందోళము

బ్రిటీషు ద్వీపములందు మన రాయబారులు వివిధప్రదేశములందు సభలను జేయుచు భారతీయుల యాశయములను క్రజలకు దెలుపుట సంతృప్తికరము. బెజంటుగారు స్వరాజ్యసమితి కక్షమునను హాసను ఇమాము హన్షిమచు సత్యమూర్తి తిలకు మొదలగువారు గాంధేయకక్షమున నుపన్యాసముల నిచ్చుచు దేశసేవను జేయుచున్నారు. ఆగస్టు 25-వ తేదీని లండనునందు ఎస్సెక్సుహాలునందు కంజాబు వ్యవహారములను జర్పించుట కొక సభ గూడినది. ఆ సభయందు “కంజాబు శిక్షలను దొలగించువరకును రాజ్యాంగ సంస్కరణములను బహిష్కరింపవలయును” అను తీర్మానమును సకలాత్వాలా చివ్వును లాలు సత్యమూర్తిగారు ప్రతిపాదించిరి. పారెకు, దూబె తిలకుగారు ప్రతిఘటించినందున తీర్మాన మొడి పోయినది కాంగ్రెసు కక్షమునందును రాజ్యాంగములందును భేదాభిప్రాయములు గల పని తిలకు సత్యమూర్తి గారల వ్యవహారములు వ్యక్తము చేయుచున్నది.

జాతీయ హాసభాధ్యక్షుడు

అమృతసరమునందు క్రజలు పరమోత్సాహముతో జాతీయమహాసభా సమావేశమును జరుపుటకు ప్రయత్నించుచున్నా రని వార్తలు తెలుపుచున్నవి. మహాసభను జరుపుటకు 3000 మంది సంతకమును జేసినటులు తెలియుచున్నది. కంజాబునందధికారులు సభను జరుపుట కధికారమును నొసగిన సభ విచారముతో గూడినను వైభవముగ జరుగుట నిశ్చయము. సభాధ్యక్షుడు లొకమాన్య తిలకుగారు దగియుండురని ఈపత్రిక యందు కొన్ని దినములకు బూర్వము సూచించితిమి. నేడు చేరిన మరాటాపత్రిక గా. మోతి లాలు నెహ్రుగారు తగియుండురని వ్రాయుచున్నది. మరాటాపత్రిక తిలకుగారి కత్రిక. కంజాబు విషయమునందు మోతిలాలు నెహ్రుగారు నిర్భయముగ బంజేయుచున్నారు. ఆదేశభక్తుని నియామకము సకలవిధముల దగియుండునని మరాటాపత్రికతో నందరును నేకీభవించగలరు.

బంగారుదిగుమతి

దక్షిణాఫ్రికానుండి 5 లక్షల సవరముల బంగారము మనదేశమున కెగుమతి చేయబడినటులు తెలియుచున్నది. బంగారమును తులము 1-కి రమారమి రూ 20 ల చొప్పున కొనినటులు తెలియుచున్నది. మన ప్రభుత్వమువారు కొనుగోలు ధరను ధ్రువపరచిన దిగుమతి కంగీకరించుచును క్రచురించిరి. క్రజలాతురపడి బంగారము ధరను వ్యర్థముగ పెంచకను స్థిరముగ నూరకుండిన బంగారము సవరము 10 రూప్యములకు మేలిమి రూ 16 లకును నమ్ముట తటస్థము గావచ్చును. మార్వాడివర్తకులకు సొమ్మును భారబోయకను క్రజలు బంగారమునకై వేచియుండుట వివేకము.

నాలవ యాంధ్రసారస్వత మహాసభ:

సమావేశమయిన సమావించుచున్న. వ్యాపకతకాకన్న భాషాసారస్వతముల యభివృద్ధికై క్రభత్వమువారు విశ్వవిద్యాలయమువారు క్రజలను సహకూర్తలనైన సౌరభములను సూర్పి చర్చించి తీర్మానించుట యెక్కువ అవశ్యము. భాషాభిమానులవలన వివిధములగు తీర్మానములను రప్పించి యాలోచించి వానిని కూడ బేర్పి తిత్తు తీర్మానములను క్రజలించుట యెక్కువ ప్రయోజనకరము. కాబట్టి అక్టోబరు 15-వ తేదీలోకల భాషాభిమాన లండనుకు తమవ తన తోచిన తీర్మానములను విడిగా చుంపి కాగితములపై వ్రాసి మంత బ్రాధితులు:—కాల్లగూరిగోపాలరావు సహకార్యవర్తి.

చిత్ర శత్రుత్వ వార్తలు

(1)
(రైతులు ఏ జెన్సు)

జి.ఎస్.ఎం.

రైలువే పనివాండు సమైక్యము.

రాయబారములు కుదుర్చుకొనుట.

సమైక్యము: రైలు స్టేషనులను మూయుట.

లండను, సెప్టెంబరు 27:—అల్లరు లేమియు జరుగ నుండ రైలువే పనివాండు పని మానివేసిరి. పనివాండు తాము పనిచేయుచున్న కార్యాలయములనుండి జరిగి వెళ్లిపోయిరి. ఎడమబయో గ్రానుగో పట్టణములను దక్షిణమునకు పోవు రైలుబండ్లు నిన్న రాత్రి బయలుదేరెను. వానియందు ప్రజలు కిక్కిరిసి యుండిరి. వానిలో వెక్కిరి ప్రయాణికులు తాము వెళ్లదలచిన స్థలములను చేరుటకు ఏలుండునది లేదని అధికారులు ప్రకటనలు చేయుచున్నారని తెలుపబడినది. లండను లోని స్థితి యిట్లున్నది:—పాడింగ్సుటను బండ్లు నడుచుటలేదు. లండను (బ్రిడ్జి, వాటర్లు, లిథర్ ఫూల్స్) ట్రైన్లు స్టేషనుల నుండి బయలుదేరు బండ్లు ప్రయాణములు మాగినవలె నున్నవి. ఈ ప్రభుత్వం, క్రింగ్సు (కాను, నెయింటు పాంకరను స్టేషనుల నుండి ఉత్తరమునకు రాత్రి ప్రాధుపోయి బయలుదేరు బండ్లు ప్రయాణము చేయుచు. ఈ బండ్లలో ప్రైవేటు గార్లు తిరుతిరు యిడ్లకు పోవుటకై వెళ్లిరి. కాని సిక్కులు ఇచ్చే వారు వెళ్లిపోవుటచే, బండ్లు నడవకుండ ఆపివేయవలసినవైనవి.

ట్రాముబండ్లు పనివాండు

మోటారు బండ్లును ట్రాముబండ్లును నడుపువాడుకూడ పనిమానినందున అనుకోనట్లుకు ఏలుతేడ. ఆపనివాండుకు ఇబ్బందులు ఉండినట్లు కనపించుచు స్థితిగతుల వాలో దించుటకు ఆపనివాండు కార్యనిర్వాహకులు సేతు సమాజే చూడగలరు. రైలువే గుమస్తాలను తిరుత్తును నుండుమని గుమస్తాలనుండువు కార్యనిర్వాహకులు వారికి తెలిగి మానివేట్టిరి. బండ్లునుండి వ్యాపింపలేదు.

స్టేషనులు మూయుట.

ట్రాములు మోటారు లింకును నేటియందుయమున నడుచుచున్నది. నేటిసాయంత్రము ఆంధ్రపు కార్యనిర్వాహకులు సభచేసి యేమిచేయవలసినది నిర్ధారణ చేయెదరు. ట్రాములలోను మోటారులలోను ప్రజలువిరుచుకొని పడుచున్నారని. అది ఆనవట్టుచుండు ప్రజలు కిక్కిరిసియుండిరి. కొందరు ధర్మము దొరకక నడిచిపోవలసి వచ్చుచుండెను. పోలీసు వారు స్టేషనునుండి విద్యుచ్ఛక్తి ప్రసారించి లండనులో భూమికిక్రింద నడుచు రైలువేలకు వినియోగపడుచుండును. ఆపరమ స్టేషనులో పనిచేయు కూలీలు పనిమానినవేరి. అందుచేనరే ట్రాములు ఆగిపోయినవి. విజ్జోరియా స్టేషనునుండి బోపాటు పోవు రైలును, చాలదూరమునకు తిరుత్తును స్త్రీలు స్టేషనునుండి పోవు రైలును బయలుదేరి పోయినవి. కాని కిక్కిన జేమియు నడువలేదు. స్టేషనులను తెరువక మూసి యుండిరి. కర్రలు నిలువజేసిన దొడ్లయందు రక్షకధర్మము కావుకాయించండి. యుద్ధకాలములో చేసినట్లుగనే ఇప్పుడుకూడ అచార పదార్థములు, బొగ్గునున్నగు వానిని ప్రజలు వాడుకొనటకు మితిని యేర్పరుపవలయునని ఉత్తరవయ్యకు. ప్రజలదగ్గరనుండి బండ్లు గ్రహించు దొరతనమువారు పుచ్చుకొందురు. మోటారులను నడుపుటకు వాటంటిలను విడిపించిరి.

రైలువే యూనియను సితి

12½ లక్షల పానుల ధనము రైలువే యూనియనువారి కన్నునది. పని మానివేసినవారికి లిండిక్రింద నిలదినముల కది నదిపోవును. సమైక్యము నిలువనది లేనది మొదటి మాడు రోజులలోనే తెలుగలరు. ముఖ్యముగ నడువలసిన బండ్లును కార్యాలయముగ నడువగలిగినవో సమైక్య కొనసాగదు. దొరతనమువారి దగ్గర చాల మోటారుబండ్లు కలవు. కాని రైలువేవారు తిరుత్తు కార్యక సంఘమువారిని తోడ్పడుమని కోరవచ్చును. అప్పుడు స్థితి చాల విషమింపవచ్చును. పుల్యరు పాంతులనులోని ఉక్కు కర్మాగారములో రిలేలనుండి పనిచేయుచున్నారు. ఆకర్మాగారమును మూసి వేయుచున్నారు. కిక్కిన కర్మాగారములను కూడ మూసి వేయుచున్నారు.

పనిపాటలు నిలిచిపోవుట

రాష్ట్రములలోని పట్టణములలో పనిపాటలు నిలిచి పోయినట్లు వర్తమానము వచ్చెను. భూమిలోపల నడుచు రైలు వే పనివాండు పనికొనరానందున చాలమంది వర్తకము మాన్చును పనులకు వెళ్ళవలసినవారు తమ తమ పనులకు వెళ్ళలేకున్నారని. లండనులోని పిసుబిన్యు బండ్లలో నిండియున్నది. చారింగ్సుక్రాసు స్టేషనునుండి లండను బ్యాంకుకు బండ్లు నూడ పోవుటకు ఒకగంట తటటుచున్నది. ఓస్టర్లే స్టేషనుమీద కొందరు ఆస్ట్రేలియాకు వెళ్లవలసి యుండినవారు వెయింటు వూకరను స్టేషనులో దిగబడిపోయి. వారిని వారికుటుంబములను మోటారులలో వెక్కిరించి అధికారులు పంపించిరి. అవసరముగ తిసికొని పోవలసిన వానిని తిసికొని పోవుటకై విమానముల కంపెనీలు తమ విమానములను సిద్ధముచేయుచున్నవి. ఇంతవరకు వెళ్లదల అల్లరులు గ్రామగోళములు జరిగినట్లు లేదు.

ఫీల్డుమార్షలు పోగు.

ఫీల్డుమార్షలు పోగుగాని నిన్న జరిగిన మిలిటరీ సభకు పాల్గొని 2½ గంటలు ప్రధానమంత్రితో సంప్రదించి.

ప్రభుత్వము చేయదలచిన యేర్పాట్లయి.

డిసెంబరు 31-వ తేదీలోగా ప్రస్తుతపు కూలి తగ్గుతుండకట్లు దిట్టము చేయుచుండు ప్రభుత్వమువారు చెప్పినది. ప్రస్తుతమున్న విపరీతపు ధరలు వాగుగ తగ్గిపోవువరకును ప్రస్తుతపు కూలితో యిచ్చునట్లు యేర్పాటు చేయుచునున్నది. చాల నెలలవరకును ధరలు తగ్గుచూడకుంలేనేలేవు. దొరతనమువారు చెప్పవలసిన లక్ష్యము చేయక మొండికట్టుతో వారు పనిమానినవలె భారము కలుగుచున్నది. ప్రజల లాభకర్తములనుకూడ పనివాండు పాటించినట్లులేదు. యుద్ధకాలములోనిదికక కూలిని కాల్కరముగ నిర్ణయించి పనివాండు పుచ్చుకట్టిరి. యుద్ధమునకు పూర్వము వారమునకు 20 పిల్లింగులు ఇచ్చువలసివోయి యుద్ధకాలపుకూలినిబట్టి యిప్పుడు 50 పిల్లింగులు ఇచ్చువలసియుండెను. గర్భవ మెంటువారు అందునకంగీకరింపలేదు. ప్రస్తుతమున్న కూలినితగ్గించుమని వారుచెప్పిరి. డిసెంబరు 31 వరకును పూర్వము 20 పిల్లింగులు మాట్టేవారికి 50 పిల్లింగులు మాట్టవని వారుతెలిపిరి. కిక్కిన వర్తకములోనివారికంటే రైలువే పనివాండుకే యెక్కువ కూలి దీవలసినట్లును. మార్షిడినెంబరు 3 వరకు స్థితిగతులను బట్టి యెంత కూలి కాల్కరముగ నుండునో నిర్ణయించుకోవచ్చునని వారు తీర్మానించిరి. డైరలు, వైరునులు లక్షనకుల జీతములను గురించి ఇంతవరకు ఆలోచించి కూలిని నిర్ధారణచేసిరి. కిక్కిన 2½ పిల్లింగులను ప్రస్తుతము తగ్గదావచ్చునది. తక్కువ తరగతి వనులలో నుండి వారికి వారమునకు 40 పిల్లింగుల వరకు తక్కువకాకుండ కూలిని దొరతనమువారు నిర్ణయించిరి. వారికి యుద్ధమునకు పూర్వము 18 పిల్లింగులవరకును కూలి యుండెను. ప్రస్తుతముండి ధర లెంతకాలమువరకు నుండునో అంతవరకును వారి కూలికూడ తగ్గుతుండ నుండునని దొరతనము వారు నచ్చుకట్టిరి. రైల్వేపని వాండ్లందునకు ఆంగీకరింపక ప్రైవేటులు మాన్చునువారికిచ్చినవర్తతిమిదనే తరుకు కూలినియ్యవలయునని పట్టుకట్టిరి. యుద్ధకాలములో ప్రైవేటులు మాన్చునువారికి తగ్గింపజీతము లిచ్చుకపోవుచే వారికిచ్చిజీతముల వాగుండెనని రైలువేపనివాండు వాయువును నడుపుచున్నాడు. రాజువారములను జరిపినయెడల వ్యవహారము వరుడనని మంత్రిగారు చెప్పినమాటను వారు పాటించలేదు. మోటారులనుండి లిండియున్న గు సామగ్రిని పంపుటకు దొరతనమువారు కట్టుదిట్టములను చేసినది. వెల్లోలు, నూనె, ఆహారమున్నగు వానినిగురించి ప్రభుత్వమువారు తరిమితిని యేర్పరచి ప్రజల కిబ్బంది కలుగకుండ చేసిరి. వైరులు రైలుమార్గముల నుండునెడలను, వైరులను వెట్టి రైల్వేకు నడుపు ఏర్పాటు లింకను జరిగి యుండలేదు.

రాయబారుల కింకను అవకాశము

నేటిపూర్వాహ్నమున 50 ఎంతవెళ్లినవారిలో రైలువే యూనియను వైర్లకు క్రాంతి యున్నది ప్రతినిధులు సంక్రమించుటచే వ్యవహారము వరుడుకు కింకను అవకాశ ముండునని యెంచుచున్నారు. సంగతి వాలోదించుటకు పార్లమెంటు ప్రత్యేకసమాజేతమును జరుపుచు ప్రజలు కోరుతున్నారని. ఆహారపదార్థముల విషయమై ప్రభుత్వమువారు కట్టుదిట్టములను చేసినవ వార్త తెలిసినవెంటనే కొంత సంక్షోభమునకు కారణమయ్యెను. గర్భవ మెంటువారు వ్రాసు

పూర్వము మూసివేయుదురు. అక్కడ మోటారులను నిలువ వయించి పాటలను ఆహార పదార్థములను పండివెల్పుదురు. ఇంతవరకునునుండి పాటల తెప్పించుకొనుచున్నవారికి కంపెనీవరకునుగ నన్నది. రైలువే పనివాండులో సాకభూతిని చూపుటకు ట్రాముమోటారుబండ్లు వారు నేటిరాత్రి లండనులో పనిమానినవారును. మోటారులను నడుపువాడు కానలయునని ప్రభుత్వమువారు కోరిరి. వారికోరిక ప్రకారము 2½ గంటలకుండి సిద్ధముగనుండి. యూనియనువారు చెప్పవలసిన విధములలోని రైలువే పనివాండు పని మానకన్ది భాయనుగారు తెలిపిరి.

రాత్రి 8 గంటలు:— స్థితిగతులు విషమముగనున్నవి. కొత్తగ రాజువారములు జరుగలేదు. తిరిగి ఉభయతీతములను సమాజేతమై సంక్రమించుచుండు వాళలేదు. క్రాంతిగారు లాయకు వార్త గారిలో నేటియందమున మాట్లాడిరి. అందుముఖ్యవిషయముల వేసి చర్చించలేదు. లండను, బ్రైటును బిడ్డును గ్రేటు తోడ్పొంది కంపెనీలవారు తగలముతము అడవాతడవా కొన్ని రైల్వేకు ముతము నడిపి. చాలదూరమునకు వెళ్ళవలసిన బండ్లు నడువలేదు. చాలదూరము ప్రయాణము చేయవలసిన రైల్వే కొన్ని తిరిగివచ్చునవచ్చును అనిపాము. కొన్ని యెన్నియో తంటాపడి గవ్యసాము చేరుకొనినవి. గతరాత్రి బయలుదేరిన విమాన మెయిలు వాడయేమియు తెలియలేదు. యుద్ధకాలములో వలెనే ఆహారపదార్థములని ఏర్పడిరి. మోటారులనుండి ఆహార పాదార్థని తిసికొని పోవుచుండెను. విమానములవారు తోడ్పడుచున్నవి. ప్రయాణికులను, బంగీలను లండను ఎడింబర్గోపట్టణములకు విమానములనుండి తిసికొని పోవుటకు ఏర్పాటులు బరుగుచున్నవి. విశాపాటుకూడ బంగీలను ప్రజలను అని తిసికొని పోవుచుండును. క్రితము కాలమునమును క్రిటిలితి విమానములకు తోడ్పడును. పరిపక్షలయండి పనిపాటలు లేకుండ నుండిరట.

మంత్రిలమీద నింద

మంత్రిలలో కొందరు ఆహారవైపునకు మువలేదని భాయనుగారు తెలుపుచున్నారు. వారి పేరులను చెప్పటలేదు. ప్రధానమంత్రి కొంత ఆకస్మికమును భాయనుగారు మాట్లాడినోయి. వారు మాట్లాడుకార్యము మాగియుండగనే గెడ్డికుగారు “మీరు దీని సంగీకరింకకాలముకూడ చెప్పిరి. సాధనాంతరమును వెదకవలసినవారికి మంత్రిగారు శ్రమింపములు కల్పించిరిని వారు నడుపుచున్నాడు.

ప్రధానమంత్రి చెప్పునంగితి.

ప్రధానమంత్రి నేడు కార్యమునకు కొట్టి కత్తులములో మాట్లాడవలసియుండెను. కాని సమైక్యము ప్రారంభించుటకు వారకక్కడకు వెళ్ళలేకపోయి. వారుసంగతిని తెలియజెప్పచు ఆకత్తులను చెర్చునవరకుంచివార్తకుంపి. కారణము లేకుండవనివా ప్ర పనిమానినవనివారుచెప్పిరి. పనివాండు దిక్కునమ్మకట్టిగో గాగ్రాముకూడ. వారు ప్రజల లాభకర్తములను పాటించలేదు. ఇప్పుడే పనిమానినవందని ప్రభుత్వమువారు యూనియను వారిని చేకుకొనిరి. రెండుమానులలో జాలవరకును ఆగుటకుకూడ వారు ఆగిరింపలేదు. రైల్వే నడుచుటవలన ప్రజలకు ఆహారపదార్థములు లభించును. వారికి జీరవాధారమైన రైలువేలను నుండుగ తెలుపకుండగనే నడుపుట మానివేసిరి. కొందరు కుక్రములు చేసిన సమైక్యకట్టును తెచ్చివెట్టిరిని దొరతనమువారు నమ్మట కారధరములు కలవు. వారు కూలీల వాధారము చేసికొని ఇప్పుడున్న విధానము కూలద్రోయుటకు యత్నించుచున్నారు. లేకుం యూనియనుస్థులలో చాలమంది యీ ప్రాసాపూరితమైన క్షుభుత వ్యతిరేకముగ నుండినట్లు వారుతెలియును. ప్రజల తేరుము వాలోభిచ్చిప్రభుత్వము వారిపును సమైక్యకట్టునకుకుండచేయునని యెంచుచులేదు, ప్రభుత్వము వారు తిరుత్తి నంతను వినియోగించి ప్రజలకు తోడ్పడెదరు, ప్రజలు వారికి తోడ్పడెదరుగాక!

సమైక్యము ప్రారంభమగుట కుండిన కారణములను ప్రధానమంత్రి వివరించిరి. ముందు సంవత్సరము కరవును జరుపుటకు ఏలులేని విషయమై తగ్గదావచ్చునది. ఒకవారము దినములైనను వ్యవధి యిచ్చుకుండ పని మాని వేసి ప్రజల కిబ్బంది కలిగించుచుండిరి. ఎట్లాగై నను నిర్లిక్షితములు కొందరు సిద్ధముగ నుండి. అన్యధాగ పని మానివేయుట దీనికి నిదర్శనము. కూలి యెక్కువ కాదు యుననిగాని లేక స్థితిగతులు వా పువడవలయునని గాగి యు

లంపకు, నిట్టెంబరు 28:—తైత్తియోగముందలి కమ
కవపటి వ్యాసముఖా నర వార్త బురావము గార్లు (వా
యును వ్యాసు:—నర విలియము దిల్లారు గారి ప్రకారిక ప్రకా
రమిప్పుడు 4వట్ల సావరమును వ్యయముచేయును. ఈవిషయమున
నేడయో తీర్మానింప నుచు విముక్తము పరము
నైన వెల్లింపబడు ముందుగా వ్యాప్రాధికము వున్నవారియ
కును వ్యాప్రాప్తయందలి ఇంచువీరిని వుండేముడు గల కమిటీ
సోకరావి చేర్చునవలయును. అనేక సంవత్సరముల వరకును
మెనపూటామియా వర్తకము మెనపూటామియా. అందుచే
మెనపూటామియా యభివృద్ధి నిమిత్తము శుద్ధింపబడు సామగ్రియై
వచ్చుచున్న చాల వస్తువులుగ నుండినవి. వాటికమును
వేటిక వేట్టులచే ధనమునకు చాల ఎక్కువగా, రాగలా
అదియొ క్షిమకాలములో కాగలవి. అందుచే నెలఁచు
మియాకు చాల నింపాదిగా వర్తివృద్ధి పొందిన యభివృద్ధి
యును, తక్కువకంటే చాలగ వరకొందుమిగులు నుండు
తెలివైన నవారి సుకసుముముగ చేర్చునవలయును ననియు, వ్య
యమును చాలచేయుచు అర్జింపవలయు ననియు వర్తక వృ
ద్ధినిన ప్రకాయము వ్యాసు.

మరణములు

లండను, సెప్టెంబరు 27:— కైకాంటుబెర్టీ, మేడను కట్టి గారలు మరణించినది తెలియుచున్నది.

హిందూ దేశము, బంగారము.

లండను, సెప్టెంబరు 27:— డి.ఎస్. 99 పిల్లింగుల ధర చొప్పున రిలీఫుల సాకరులు విజయల బంగార మిటీవల దక్షిణాఫ్రికా నుండి హిందూ దేశమున కంపుబడి.

ప్రస్తుత

అస్ట్రేలియా ప్రయాణము.

లండను, సెప్టెంబరు 27:— పాలెట్టులు మారుమైనవి కుడు ప్యాకెటనుండి మెల్బోర్న్ కేగి ప్రయాణించుచున్నాడు. ఇతడు జీవనావరణ ప్రయాణముచేసి అచట విశ్రాంతి తొలుతు దిగను. 20 రోజులలో మెల్బోర్న్ కేగి నుద్దేశించుచున్నాడు.

మరియొక వార్త.

27-వ తేదీ నాటి కరడు ప్యాకెటలోనే యుండినట్లు తెలియుచున్నది. అక్టోబరు 1-వ తేదీ నకును అస్ట్రేలియాకు బయలుదేరును. 9-వ తేదీని కరాచీ నును, 11-వ తేదీని కలకత్తా నును, 15-వ తేదీని సింగపూరును, 25-వ తేదీని మెల్బోర్న్ నును చేరవలయునని అతని యుద్దేశ్యము.

బాల్టిక్స్ రాష్ట్రములు

లండను, సెప్టెంబరు 27:— ఎస్టోనియా, లెట్లాండు, యుక్రేనియా, లిథునియా లండను ప్రతినిధులు తమ రాష్ట్రముల స్వాతంత్ర్యమును త్వరలో సంగీకరింపవలయుననియు, అట్లంగీకరింపకుండుటవలన భౌవిశిలినీ సూర్య సంక్షేపము గలుగుచున్నదనియు చెప్పుచు సంఘిభవారి కందలు గలసి యొక దరఖాస్తు సంగిరి.

జర్మనులు లిథునియాను విడిచిపెట్టుట

పారిస్, సెప్టెంబరు 27:— మార్షల్ ఫాటగారి ద్వారా ఉన్నతస్థితి వారు తమ తీర్మానము నిట్లు తెలియబరచిరి. జర్మనీ వెంటనే లిథునియాను విడుదలయింతు. తేకున్నచాని, కావరసావగ్రులు రాకుండగను, ఆర్థిక సహాయము చేయుటకు ఏర్పాటులు జరుగకుండగను కట్టుదిట్టములు చేయబడును.

తనదా

వేల్పు యువరాజుగారు.

విల్నోయా, సెప్టెంబరు 27:— నవంబరు 10-వ తేదీన యువరాజుగారు బట్టవానుండి వాషింగ్టనునకు బయలుదేరెదను.

రుమ్మా

బ్రిటిషు సైన్యములు కాకస్సుపర్వతముల వీడుట.

లండను, సెప్టెంబరు 26:— కాకస్సునందలి బ్రిటిషు సైనికు లింకను మరణించుచున్నార. బాబూలు రాష్ట్రమునందలి ప్రత్యేక మాత్రము తప్పాష్టభావిదక నిర్మితమగువరకు కుండవలయును.

బ్రిటిషు సైన్యములు రుమ్మాను విడిచిపెట్టుట.

ఆర్చెంగు, సెప్టెంబరు 26:— వేలకొలది బ్రిటిషు సైనికులును, ముఖ్య శిబిరాధికారులును నేడు బయలుదేరిరి. కట్టకడకటి బ్రిటిషు సైన్యము 27 వ తేదీన బయలుదేరును. సైనిక సేవనుండి విడుదలవడిన బ్రిటిషు సైనికులను ఉత్తర రుమ్మా సైన్యములందు చేర్చుట త్వర రుమ్మా ప్రభుత్వమువారు దేక్షించుచున్నారు. మరిఫిరంగి సైనికులతోడను, ఫిరంగి సైనికులతోడను ఒకదళము సేర్పరవవలయునని దాని యావరందియం ది ఉద్ఘోషియును వైమానికోద్దగముల నిమిత్తము దరఖాస్తుల సంగిరి.

పోట్లాట:— పురుషోత్తముద్ద ఆర్గ్లొనులలో ప్రైఫుకుకం వెనీవత్తుమన పనిచేయుచున్న బండ్లవాండ్రుకు మరొందరిని పోట్లాట జరిగినది. చాలకుండికి వెళ్లుట తగిలినది. కొన్ని బండ్లు ఏటిలో ప్రొయ్యబడిన. కొన్ని నిరిగిపోయినవి. రారును పోలిసువాళ్ళవారు విచారించి చేయుచున్నారు.

క్షత్రియ మహాసభ.

విశాఖపట్టణము

ఈ నెల 14 తేదీన విజయనగరములో విశాఖపట్టణం జిల్లానుండి గల క్షత్రియుల పురోభివృద్ధి గోరీ (అనుమానితముగా బాబుర వివాధివృద్ధిని సూచి) మానసియలగు చింతలపాటి వేంకటసూర్యవరసింహరాజు బి. ఏ. బి. యల్. గారి యధ్యక్షతక్రింద నొక సభ జరగినది. ఆసంతర మితిర్యాసములు జరిగినవి.

(1) 1820 వ. సం॥ జనవరి నెలలో ఈ జిల్లానుండి గల క్షత్రియుల నందరిని సమావేశపరచి విశాఖపట్టణం జిల్లా రాజపుత్రిసమాజ మను వేరిట నొక సమాజమును స్థాపించుటకు, (2) వై సభ సమావేశ మగుటపల విజయనగరం మహారాజావారిని ఈ సమాజమునకు ప్రెసిడెంటుగా నుండగోరుటకును, గోపాలపురం పాత్రయిటరుగారైన శ్రీ రాజా ఉప్పలపాటి వేంకట విజయగోపాలరాజుగారిని వైసు ప్రెసిడెంటుగా నుండగోరుటకును (3) బారిష్టర్ శ్రీ భూపతిరాజు సీతారామరాజుగారు శ్రీ పూసపాటి వెంకటపతి రాజుగారు కార్యదర్శులుగా నుండుటకును, (4) 1 శ్రీ గొట్టముక్కల నుండరామ రాజుగారు 2 శ్రీ భూపతిరాజు బంగారాజుగారు 3 శ్రీ కాకర్లపూడి వేంకట సూర్యవారాయణ రాజుగారు 4 శ్రీ మారుమూరి అప్పలరాజుగారు 5 శ్రీ పూసపాటి సూర్యవారాయణ రాజుగారు 6 శ్రీ దాట్ల విజయ రామరాజుగారు 7 శ్రీ గంతులూరి జోగీ జగన్నాథరాజుగారు 8 శ్రీ వెంకటేశ్వర బంగారాజుగారు చందాలను, విరాళములను కనూలుచేయుటకును, (5) వై రాజపుత్రి సమాజమునకు సాక్షున కొందఱుపాఠకుల తత్కృతాని మొత్తము నిచ్చువారు చందాదాతలుగను 25 రూపాయలకు తక్కువగాని మొత్తము నిచ్చువారు సమాజముయొక్క క్యయముకట్టి నిర్ధారణచేయుట కర్తవ్యులుగా నుండుటకును, (6) ఈ సమాజము స్థాపితమైన వెంటనే రీవైజరీ యగుటతోడనే అత్యావశ్యము గలవలన సీయులగు భూ. వెంకటపతిరాజుగారు 2 గా. చింతలపాటి వేంకట సూర్యవరసింహ రాజుగారు 3 శ్రీ భూపతిరాజు బంగారాజుగారు 4 శ్రీ పూసపాటి మమార వేంకటపతిరాజుగారు బి. ఎ. రి శ్రీ కాకర్లపూడి వేంకటసూర్యవారాయణ రాజుగారు యొకసంఘముగా నుండి సమాజపు నిబంధనలు ప్రాయోజకుల తీర్మానింపబడినది.

సంవత్సరపు చందాలు వసినవారు:— గా. చింతలపాటి వేంకట సూర్యవరసింహరాజుగారు రు 200-0-0, పూసపాటి లక్ష్మీవృషసింహరాజుగారు 50-0-0, దాట్ల వారాయణ రాజుగారు 200-0-0; పూసపాటి సూర్యవారాయణ రాజుగారు 100-0-0; గా. భూపతిరాజు వెంకటపతిరాజుగారు 100-0-0, రాజా సాగి సత్యన్నారాయణ రాజుగారు 50-0-0; పూసపాటి వేంకటపతి రాజుగారు 50-0-0 ము కొందరు వసిన మొత్తం 110-0-0. అంతు మొత్తం 1010-0-0

బలూరి.

ధాన్యము ధరలు.

బల్లారి సెప్టెంబరు 11:— ధాన్యమునకు దరలు విపరీతముగా పెచ్చగుటయు, పొలములలో వేసిన వైదులు మాడి పోవుటయు, కర్షణ తరీయక వేసవికాలమునలె వారము దినములనుండి ఎండలు కాముటయును బాది బీదప్రజలు బ్రతుకుటయే దుర్లభమని తలచుచుండిరి. ఈ సగతునకు సమీక్షగామయలందలి పోలములలో వేసేయుండిన “ముంగారి” యిరులు పూర్తిగ నశింపు జొరవముండెను. ముంబైవ్యవసాయ శీవయాత్ర తీయగలమా యను నీతి బీద ప్రజల మనంబులలో కట్టిక నాటియుండెను. బజారు ఏధులలో కల్త్రాలు బయ్యముకొర్రయించెడు స్థలములకూడెను బీదజనులు తమ తాత్రయములను బాచివారి మనంబులు గరుగకమానవు.

నీటివసలి

నిన్నటిదినమునుండి యీ సగతున వర్షము కురిపించు మొదలిడెను. ఈ సగతున కంతటికి నీల్ల వసలిగానుండు మండినీళ్ళ కొలకు లేండు నెలలుగా కట్టిపోవుటచే నకల ప్రజలు కడు నవస్థకు బాలెరి. మండినీటి పోవుట సగతులో నచ్చుటచుకు నుండినను తట్టవారునుండలు వానివై ప్రమిద్యువపు డెట్టిను తులయిన చిరకాలము నీటివసలి నిచ్చుచుండ గలుగునా? నేటి సాయంత్రము వీధములు బెట్టిన ఘడియకు తరువాత పొవుపుంటు కాలము మండి వర్షము కురిసినది.

వివక్షరము:— మొత్తముమీద తేజమునం గుర్తి

అంత హానికరముగా నుండలేదు. బంగారమునను బరాను వ్యాధిరక్తమున్నట్లు నిర్ధానగా తేలింది. బొంబాయిమున సం దింకను వ్యాధిరక్తమున్నది. నాకలలో బొంబాయిది. బయలుదేరినవారికి వ్యాధిసోవచున్నట్లు కలివాద్రులున్ను చున్నవి. బొంబాయిరాష్ట్రమున వ్యాధి సకృతులున్ను చుగను చున్నది. మధ్యరాష్ట్రములలో జబ్బులుతూరా ప్పీ మ ర్యా రా పట్టణములందు వ్యాధి నజడినది. సంయుక్త రాష్ట్రములలో గూడ వ్యాధి త్రిం గాలెదు. కంబాబులో వ్యాధి వాచుమాత్రముగా నున్నది. నూతలో నున్నది గాని సామాన్యముగా నున్నది. చెన్న రాజధానిలో నున్నది గాని కురణములు మెచ్చుగా క చెన్నరాష్ట్రమున ఈ నెల 10 వ తేదీతో సంతమైన మున 22 మ్యూనిసి కలు కట్టనములలో వ్యాధివలన 188 మంది చనిపోయిరి. చెన్న పట్టణ న 80 మంది చనిపోయిరి. బంగారమున 14 మ్యూనిసిపలు కణులులలో 61 మంది చనిపోయిరి. కలకత్తా నగరమున 15 రు చనిపోయిరి. బీహారులో స్వల్పము. అస్సాములో వ్యాధి లేదు. బర్మాలో 18 మ్యూనిసిపలు కట్టణములలో 62 మంది చనిపోయిరి. రంగూనులో 41 మంది చనిపోయిరి.

నోటిసు. (180)

కృష్ణజిల్లా తాడేపల్లిగూడెం గ్రామములో శ్రీ వేంకట సత్యవారాయణ రయిను మిల్లులో పున్న కేకండ హేందు 16 నామనల్ హాన్సుపరవగుల ప్రియయింజన శిశిదాబాదు కాపురములు మృత్యుంజయ కమ్యూరిషియల్ కంపెనీవారు 17-8-19 తేదీ రూ. 1900 కు బేం పుచ్చుటను రు. 200 లు అడ్వాన్సు యిచ్చి వాయిదాలోగా కంట్రాక్టు మరతు ప్రకారం మిగతాసామ్యుయ్యవంతున యింజన తీగుటకల్గవంతున సదకు యింజన సదకు మృత్యుంజయ కమ్యూరిషియల్ కంపెనీవారి లెఖ క్రిందనుండి 1-10-19 తేదీన పుడయం గం 10 లు లగాయితు సాయిం తరం గం 5 లు వరకు బట్టిమగా మిల్లువద్ద వేలంవేయబడును. గడక యిందు విషయమయి సంబాంపి కావలసినవారు యీ దిగుక సంకం వేసిన వారిని కనుక్కోవలయును. పాట మరతులు పాటకాలమందు తెలుపబడును.

కందుల నాగన్న,

తాడేపల్లిగూడెం కృష్ణజిల్లా

అమ్మకమునకు. 1750

రైలు వాల్లర్లు, కోనులు, సెపరేటు, వాల్లరు స్పేరు సామానులు, జుడెడలేమలు, యితర అన్ని రైలుమిల్లు సామానులు, ఎమిరి, సిమెంటుసాల్లు, వైరుక్లాసు, బెల్టింగులు, పాప్టింగులు, పుల్లిలవగైరా యావత్తు సామానులు సగవరు యిన ధరలకు యిమ్మకమును. ఇంటియే కాక కూర్చుంటియును, లూబ్రికేటింగు ఆయిలు, గ్రీజు, 50 కూడుఆయిలు ఖాళీ నీసాలు, 400 వాల్లు గాలనులు కట్టు ఖాళీదబ్బాలు విక్రయమునకు సిద్ధముగానున్నది. ధరలకు యీ క్రింది చిరువామాప యింగ్లీషులో ప్రాసెయిడెట జబాబులు యిమ్మకమును.

S. Venkatarama Aiyar & Co.
Post Box No 107 Madras.
Telegraphic Address, Genuine.

తామర తైలము

డబ్బా 1-కి 0.6-0. పోస్టుఖర్చులు వేటు.

మా కంపెనీ తామరమందు అన్ని తామర ముందులవలెగాక చులుకుగా పనిచేయును. ఎటు వంటి దురదకలిగిన పొడలుగాయుండినను కూడ మూడుపూటలలో మా మందు మాన్యగలదు.

తామర ఒక విధమైన పురుగుల వలన చర్మముమీద గాని, పెండ్లుకలలో గాని, లోచర్ములలో గాని, గోళ్లలో గాని బుట్టవచ్చును. పురుగులలోని భేదములబట్టి తామరలోను రెండు మూడు భేదములు గలవు.

గుర్తులు:—దురద, ఉంగరములకంటి చుట్టు, పొక్కులు, రసికారుట, పెండ్లుకలు ఊడిపోవుట మొదలగునవి. కొంచెముగా లేచి కేరీరమంకట వ్యాపించి నిద్రపట్టని జిల వీర్పడును.

అమృతాంజనముడిపో, కీ తంబుకెట్టిపిధి, మదరాస్

స్థానికాది వార్తలు

ప్రాచ్య మహానిధికు విరాళము:— బరోడా మహారాజుగారు 1000 రూపాయలు విరాళ మొసంగిరి.

చెన్నపురి హైకోర్టు జడ్జిలు:— న్యాయమూర్తి కమరప్పయ్య శ్రీనివాసయ్య జడ్జిగారు 31-10-19 వ తేదీ వరకును తమిళి హైద్రాబాద్ జడ్జి.

ఆర్థిక శాఖ:— ఆర్థిక శాఖలో 5 ఖాళీలకు ప్రాచీన వనరుల నియమించబడుదు. పిమ్మట వారు కరిగింపబడుదురు. సరికలో తేలికవారి కుద్యోగము లీయబడు నని యిండియా దొరతనమువారు ప్రకటించిరి.

అహమదాబాదు కేసులు:— ఇంట్లు తగుల బెట్టిన మూడు కేసులలో 8 గురు ముద్దాయిలను విచారించి 7 గురిని వదలివేసిరి. ఒకరికి మూడ్రు 5 ఏండ్లు కేసువిధింపబడినది.

తంతివార్తల ఆలస్యము:— బొంబాయి నుండి బందెలకు పూర్తిరేటు ఆర్డర్ 2-3 నోబిలు. సగము రేటు డిఫర్ 2-6 నోబిలు. బందెల నుండి బొంబాయికి పూర్తిరేటు ఆర్డర్ 16 గంటలు. సగము రేటు డిఫర్ 86 గంటలు.

పిడుగుపడుట:— కలకత్తా టంకాలమై ఈ నెల 27 వ తేదీ కనివారమునాడు పిడుగుపడినది. నవ్వు పథికముగా కలకత్తాలోని గొప్ప గోనెసంఘము మూలము తగులబడినది. ఆ సామయమున నడుచు పోలీస్ పోయినందున పనిసరిగా జరుగలేదు.

కంప్లైంట్లు:— అక్టోబరు 1-వ తేదీ మొదలు కృష్ణా జిల్లా లియ్యును బర్మా లియ్యును కిప్పి కిక్కిన లియ్యులు ధాన్యముల పోలికనగా మలబాతు కోయింబుత్తూరు నీలగిరి జిల్లాలందును వైఎస్ఆర్ నీ నిర్బంధములేకుండ బాహుటముగ పోవచ్చును.

భారతీయ బాలభటు సంఘ పార్టీకోల్పోవము:— రేపు సాయంకాలము 4 గంటలకు గోకేలపాడులో డాక్టర్ ఎస్. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారి యాజమాన్యమున వై వార్షికోత్సవము జరుగును. బాలభటోద్యమమును గూర్చి బి. ఎస్. ఆరండేలుగారు ఉపన్యసించెదరు.

ఉద్యోగములు:— సి. ఏ. హండ్రెస్సంగారు సివిలు & నైట్ల కెర్నల్ గాను మెజిస్ట్రేటుగాను విశాఖపట్టణము జిల్లా కలెక్టరుగాను ఆర్ సారాయలయ్యగారు కడప అడిషనలు జిల్లాజడ్జి గాను నియమింపబడిరి. 15-8-1920 తేదీ మొదలు 30. 8. వరకుగారికి 18 నెలలు సెలవియ్య బడినది.

మహాత్మాగాంధీగారు:— తంజావూరు అల్లరుల నద జేయటకు దొరతనము వారసలందించిన విధానమును గంధీ రామోదించిరిని విన్నెంటుగారు కాననపర్వలో నుడివిరిని ప్రతింపబడినది పోరబాట. ఈ అల్లరులను గూర్చియు వారి నేరుట కలవలించబడిన పద్ధతులకు గూర్చియు గంధీగారు చా శ్రద్ధవహించిరిని మాత్రమే మావిన్నెంటుగారు నుడివిరి.

ఆంధ్రజాతీయ కళాశాల, బందరు:— దశరా మహోత్సవముల అక్టోబరు 2-వ తేదీ వారంభమగును. 2, 3 తేదీలు ప్రత్యేక వ్యాయామములు జరుగును. 4-వ తేదీ విజయ దశమిగా సాయంకాలము 4-30 గంటలకు కళాశాల వార్షికోత్సవము జరుగును. రావుబహదూర్ కలవల కణ్ణను శ్రేష్ఠిగ ధ్యక్షత వహించెదరు. హైకోర్టు కలీల పే సారంగిని మూర్తిగారు ఉపన్యసించెదరు.

సర్వా మహిళాత్సవములు:— కచ్చప్ప హాల్లో ఆ సాయంకాలము జరుగుచున్న దశరా మహోత్సవముల జరగజూస నేను యుగళు రాజాగారి యాతిభ్యము జరుగుననిచిత్ర వత్సభారణ ప్రదర్శనము వివోదాంతము. రేపు బుగరము సాయంకాలము వైశ్య సభ్యుల యాతిభ్యము జరుగు ప్రతాప రుద్రయ్యలలోని కొన్ని రంగములు ప్రదర్శింపబడును. విచిత్రవస్తు క్రయము జరుగును.

మదరాసు మరణములు:— నవ్రెబరు 27 వ తేదీలో అంతమైన వారమున తేయింటికి 40.9 మంది చొప్పునను గతవారము 48.1 మంది చొప్పునకు మరణించిరి. ప్రస్తుత వారమున మహాభిము 14 మందికి తగిలినది. 7 రు మరణించిరి. ఇకొఫ్ ముఖావల 18 రు ఇతరజ్వరములవలన 22 మందియు చనిపోయిరి. గతసంవత్సర మివాదమున తేయింటికి 65-2 మంది చొప్పున చనిపోయిరి.

స్త్రీ మరు తగులబడుట:— రంగూను నుండి కలకత్తాకు బయలుదేరిన అరొంబోస్టీయరు కాండు హెడ్మెన్ డబ్బు వచ్చు సరికి టుపాడుంచుల గదిలో చంకబయలుజేరినది. సా విధము కొంత సేపటికి చంటులపార్శివేసిరి. టుపాడులలో 100 కి 25 మరుకు పూర్తిగా తగులబడినది. తక్కినవాటికిగూడ చాలవచ్చును కలిగినది గాని స్త్రీమరుకు మాత్రము నవ్వు మేమియును కలగలేదు. అక్టోబరు ఈ నెల 29 వ తేదీ సాయంకాలము నకు కలకత్తా చేరినది.

వేంకటేశ గుణాచ్యుతవర్మగారి సభ:— అక్టోబరు 1-వ తేదీ మొదలు 8-వ తేదీవరకు వై సభాసభ్యులను వెంకటాచార్యులకు నందలి లేబరు యూనియనువారి భవనమున వార్షికోత్సవము జరుగును. 1-వ తేదీని ఎస్. ఓ. బెల్లెగిరాన్ మొదలియారుగారు, రామాజిజనకమును గూర్చి యుపన్యసించెదరు. బారిష్టరు ఆదికారాయణ పెట్టిగారు అగ్రాసనాధిపత్యము వహించురు. 2-వ తేదీని సి. ఏ. నుండరయ్యగారు భిక్షులనుగూర్చి యుపన్యసించెదరు. టి. వి. కళ్యాణ నుండరము మొదలియారుగారు అగ్రాసనాధిపత్యము వహించెదరు.

గుంటూరు జిల్లా భారత బాలభటు సంఘము:— ఈ నాటి యుదయమున శ్రీ రాజావారి బంగళాముందు బాలభటోపాధ్యాయులకు ప్రారంభించబడినది. 65 విద్యార్థులు మహావోట్లకుండి వచ్చిరి. శ్రీ యతి అయ్యుకి వెంకటరమణయ్యగారు కావలి కంకర రావుగారు, వారణాసియునుండి విద్య సభ్యులైన శర్మగారును మున్నగు ప్రముఖులు వచ్చి శిక్షా ప్రారంభించిరి. ఉదయము 9 గంటలకు భారత మాస్ట్రులతో ప్రారంభించబడినది. వెంకటరమణయ్యగారు విద్యార్థుల నెల్లనకు కమలాకరముగా నుండు నట్లాటాపించిరి. ఆయ విద్యార్థులకు కొన్ని హితవాక్యముల చెప్పియుండిరి. తదనంతరము కబాతు ప్రారంభించబడి 10-30 గంటలకు సమాప్తము గాంచిరి. మరల భోజనానంతరము 1-30 గంటలకు వ్రాస ప్రారంభించబడినది. మిట్టిన్ డి రాజా వరలంక రావుగారిచే హిందీభాష బోధకలుండెను. అటపిమ్మట కావలి కంకర రావుగారు యూనియన్ కబాతు బంధావిషయముల కొంత బోధజేసిరి. అటంతకాక శ్రీ వెంకటరమణయ్యగారు ఈల విషయముల కొంత పాఠము చెప్పిరి. సాయంత్రము అటకై డా. యె. వెంకటేశ యీ విద్యార్థులకు తీసికొనివెల్లి వారికి కొన్ని ఆటలను నేర్పించుండిరి.—చట్టి వరసించారావు.

ట్రెబ్యూరు కత్రిక:— కాలీవాధరాయుగారు:— ఈ నెల 29వ తేదీ నుండి కాలీవాధరాయుగారు మరల ప్రధాన సంపాదకత్వమును వహించిరి. నేను నేను మరల సంపాదకత్వమును వహించితిని. ఇండెమిటీ బిల్లుకు సంజాయిహి 100-కి 99 మంది ఆమోదించురిని సామ్రాజ్యకానసభలో తివా సా మాలికు సాహెబుగారు నుడివిరిగాని బాధ్యతల అధికారులు మనస్సాక్షి నాదరింతురేమియు వారి కిటీల కలిగిన అనుభవము సృష్టింతురేమియు నిట్టి స్వయంవియుక్త నాయకత్వముల యిచ్చుకోలు మాటలను తగినరీతిగా భావింతురు. తంజావూరు ప్రజలు వీరినాయకత్వము నెప్పడుగ పాటించరేను. వేయల నాయకుల మనకొనుటకు వారి అంత రాత్వత అంగీకరింపకపోవుటచే లోలోపల వారికే సంజానము. పంజాబు జేతమును దీచటమును ఆజ్ఞేపించినవారు లేనేలేరు. మాలికు సాహెబుగారు రట్టుపడినపుడు మాటకడబడియుండును. 100 కి 99 మంది చట్టము సంగీకరింప రనుటకు అంగీకరింతురిని వారనియుండురు. లేక నోట సట్టిమాటపెట్టుల బూనినను మునుగా వై న వారందులకు కృతిరేకమే తలచి యుండురిని మావలనే సర్వవిషయములను గ్రహించ గలిగిన యుద్యోగు లూహించియే యుండురు. మహాత్మా గంధీగారు పంజాబునకు వచ్చుటకు సర్ మెక్స్ గతగా రనుమతిహాసంగెదరిన వేదేదమరి రాయుగారు ప్రధానసంపాదకయ వ్యాసమున ప్రాసిరి.

తుపాను ప్రమాదము:— తూర్పు బంగళాద్వారా మన చాలజిల్లాలలో తుపానువలన చాలవచ్చును కలిగినది. బగర్ టులో సామాన్యగృహము లన్నియును తేకులయిండ్లును కూలిపోయినవి. తలకొలిది తుంటులములకు గృహవిశాళము కలిగినది. పోలీసు నూపరెంటుయిల్లు, పోలీసు స్టేషను నువలన కొత్తమున్నగు బంగళాలు కూడ కూలినవి. పోలీసునూపరెంటును యిండ్లెత్తరును పడవలలో నుంచాయు చేయించిరి. వారిడెడలను చూసిగినది. వారిద్దరును బ్రతికిరి. మొత్తము ఇండ్లుకూలబయలను దొరతనమువారికి 20 వేలను ప్రజలకు 2 లక్షలను నష్టము కలిగినది. మైసూర్ నుండి కాబ్రకోవా, కికోరగంజి జిల్లాలకును సాదియలో (కొంతభాగమునకును) చాలవచ్చును కలిగినది. బాసినాలో బలమైన న్యూను బంగళాలు 6 కూలిపోయినవి. డక్కాలో చాల హెచ్చుగా నష్టము కలిగినది. విక్రమపురమున మార్కెట్టుబజారుకు అన్నియు కథిలమైనవి. ఇచ్చాపురమునను మార్కెట్ నగరమునకు టసాల కడలేల సాదగ్రులన్నియును పోయినవి. డక్కాలో చాల ఇండ్లు కూలినవి సతీతీరమున మిక్కిలి నష్టము కలిగినది. వదిలో పడవలన్నియును చూసిగినవి. 800-400 పటికము చూసిగియుండును. చాల లాంచీలు పోయినవి. గోనెసంఘల గోదాములకూడ కూలినవి. డక్కానగరమునకుయు చీకాకై నది, పాతకాలలు కళాకాలలు కడలేలు అన్నియును మూయబడినవి. తెలిఫోను, తెలిగ్రాఫీ తీగలన్నియు తెగిపోయినవి. కలకత్తాకు కమిషనరును వచ్చిరి. డక్కా కళాకాల విద్యార్థులు పిన్నిలకు టర్నుకుగారి అనుమతిని బాధితులకు సహాయము చేయుచున్నాడు. కళాకాల మూయబడినది.

చెన్నపురి రాంధ్రసభ:— సభాసభ్యుల వచ్చునప్పుడు జరుగుచున్న దశరామహోత్సవముల సందర్భములో మొన్నటి పీఠికాపురీకుల యాతిభ్యమును పురస్కరించు కొని సభ్యుల తత్వమున వారణాసి నూర్వారావుగారు రాజాగారికి కృతజ్ఞతాభిరందనము లర్పించిరి. రాజాగారికి సభ యెడల యభిమానమునుగూర్చి యెచ్చటించుచు వారు సభా గ్రంథాలమునకు మేముగూర్చుకల విరాళము నొసంగిన విషయమును సభాధననిర్వాహమునకు వారువిశేషముగ సహాయము చేయుచున్నారని విషయమును సభ్యుల కెంతకడకది మరింత పోత్సాహము కలిగించిరి. ఆయనంగిడుగా, సామి వేంకటాచల శ్రేష్ఠిగారు గ్రంథాలము స్థాపనమునకు మేము గూర్చుకల విరాళ మొసంగిన విషయమునుబాద ప్రస్తావించిరి. గ్రంథాలము స్థాపనమునకు భవన నిర్మాణ ప్రయత్నము నకును సభ్యులకు పురికొల్పియు, విశేష శ్రద్ధాభివృద్ధి వ్యయత్రయములకు వెనుదీయక సభాకార్యములను నిర్వహించుచున్న సహకార్యదర్శి కాశీవాధుని వాగ్దేవరరావు తంతులుగారిని నేతృత్వాధికారి పింజల సుబ్రహ్మణ్యము శ్రేష్ఠిగారిని సహజసముగ సంభావించిరి.గన్న రావుబహదూర్ కలకల కణ్ణశ్రేష్ఠిగారు సభ్యుల కాలిభ్యమిచ్చుటచే న్యయముగా సభకు విచ్చేసి సభ్యుల శాసించిరి. ఆ రుచ్యములైన యుపాహారాదికములు ముగిసి నీ సమక కీర్తిశేఖరులైన కోడల్ వేంకటలీల గారు, బి. బి. ఎల్; గారి కోడలు సత్యపతియను చారిక హోమ్మినిని జాయిండుచు అరగంటనేపు పాటలపాడి సభ్యుల సంగి నెట్టెను అనంతరము సారంగధరపాటకమునాని కృంగారము న్నాదయంగముగా ప్రదర్శించబడెను. కాలవారణేసి వినుపుపుట్టింపక కార్యక్రమమును శ్రీమముగ ముయేర్పాటునకు సభ్యులు సంతోషభరితులైరి. కాశీ వాగ్దేవరరావు తంతులుగారు సభ్యులకరతాభివ్యుల కణ్ణశ్రేష్ఠిగారిని పున్నమాలికాలంకృతులకు గాంచి తమన వారికి కృతజ్ఞతాభివాదము లర్పించిరి. శ్రేష్ఠిగ యెడల యభిమానమును గూర్చి ప్రస్తావించుచు, స నట్టియు చేయనున్నట్టియు మహావకారముల నన్నడిమతి సత్కరతి పాటను ప్రకటించిరి.

రూపాయి నెల:— పునశ్చేలో వరము వారు రూపాయికి 8 ప్రాంతల 88 నెంట్లకు వత్తటల 60 నెంట్లను యిచ్చుచున్నాడు. ఇదిగ వారు 2 ప్రాంతల 90 నెంట్లకు మాత్రమే

British Railway Crisis.

Failure of Negotiations.

Unparalleled Position.

Inexplicable Strike.

Strike Opens Quietly.

LONDON, September 27.

The strike opened quietly, the men leaving their depots without disorder. Trains from Edinburgh and Glasgow to the south started crowded last night. Officials did not guarantee that the passengers would reach their destinations. The position at the London termini at midnight was:—Paddington service ceased; London Bridge, Waterloo, and Liverpool Street, trains finishing journeys; Euston, King's Cross, and St. Pancras, late trains to the North cancelled. These were crowded with drivers and guards anxious to start in order to return to their homes in the north, but the signalmen left their boxes, hence the cancellation.

Vehicle Workers' Attitude.

It is regarded as improbable that the strike will extend to the "bus and tram services" whose employees have no grievances. But the executive of the Vehicle Workers' Union meets to-day in order to consider the situation. The executive of the Railway Clerks' Association telegraphed to members to remain neutral and perform their own duties and not those of the strikers. Ireland is not affected by the strike.

Stations Closed.

Tram and bus services were still running this morning, pending the meeting of the Vehicle Workers' Union this evening. The rush for trams and buses was enormous, every stopping place being crowded. Numbers had to walk. Employees at Chelsea power station, which feeds the tube, ceased work, and so stopped the Surrey trams. The continental tram for Victoria and two long distance trams from Liverpool Street managed to leave, but otherwise the trains were entirely suspended. The stations are closed and goods yards picketed. Emergency orders have been issued to enforce the strict rationing of coal, gas and food as during the war. Compulsory requisitioning of vehicles and horses is provided for, and volunteers are called for to drive motor vehicles and provide protection to volunteers.

The Real Test.

The funds of the Railwaymen's Union are estimated at one and quarter million sterling, sufficient to finance the strike for a month, but the real test is expected during the first three days, as if the essential services can be temporarily carried on the failure of the strike is certain. The factor in favour of the Government is the enormous number of motor lorries at its disposal, but it is possible that the railwaymen may invoke the support of their partners of the Triple Alliance, so provoking a still graver situation. Steelworks at Wolverhampton, employing 3,000 hands, are closing down immediately in consequence of the strike, and other works are expected to follow suit.

Standstill Complete.

The latest reports from the great provincial centres show that the standstill is complete everywhere. The bus and underground strike in London is holding up hundreds of thousands of business men and women, taxis, and numerous improvised conveyances are creating a record block of the streets, every route to the tube being choked with vehicles. Taxis are taking an hour from Charing Cross to the Bank. Many passengers proceeding on the steamer "Osterlay" to Australia were temporarily stranded at St. Pancras, but the authorities provided motor lorries, thirty of which were filled with Australians and their wives and families. plane companies are mobilising every available line for urgent transit. Up to the present there have been no disorders.

F. M. Earl Haig and Premier.

F. M. Earl Haig attended yesterday's Cabinet meeting conferred with the Premier for two and half hours.

The Position Analysed.

Government's Arrangements.

LONDON, September 26.

In connection with the Railway strike, it is pointed out that no reduction in wages should occur before December and wages would be maintained at present level until the cost of living had changed, of which there was little anticipation months ago. The view is expressed that bringing the new seems to show extraordinary callousness in regard for common public interest. It is how railwaymen pressed for a recognition of permanent wages. Thus a man receiving shillings before the war should receive fifty shillings, the amount reached owing to the increased cost of living. This request made for the stabilisation of war wages went beyond that of the other trades of the country. Government to accept the principle, but arranged that remain at the figures reached—for example shillings in war-time compared with shillings before the war until the 31st December. The arrangement provided for holding a conference in March and December to determine wages according to the prevailing

conditions. The fact that the standard could be reviewed at the end of the year makes the strike still more heinous, for, whatever railwaymen think of a permanent wage fixed by Government, it is at least open to revision during another three months. The first grades in which the wages have been finally settled are drivers, firemen, and cleaners. The subject of the present controversy is a standard rate for the remaining grades. Government fixed a standard for the lowest grade men at a minimum of forty shillings weekly, no matter how the present cost of living may drop. This is compared with a wage of eighteen shillings before the war. Government has guaranteed that the railwaymen's war wage shall continue fully while the cost of living stands at its present level. The war wage, exclusive of pre-war pay, was thirty-three shillings, when the cost of living was 125 per cent. above normal. The latter is now 115 per cent, but the railwaymen have been guaranteed against a reduction of war wage, until the percentage reaches 110, and only then it remains at that figure for three months. Railwaymen rejected that offer and insisted on the principle of the advance made to drivers, firemen, and cleaners but, although the two former classes received advances which more than covered the addition of a war bonus, the standard wages of cleaners were fixed at a lower figure. It is therefore contended as idle for railwaymen to suggest that they have gone out on this principle. The case of drivers and firemen stood alone, as the railwaymen's leaders always contended that those had a very special responsibility and were unfairly treated in war-time. The leaders rejected the Premier's offer to continue negotiations in order to abolish any grade anomalies in wages. It is understood that the Government has made a complete arrangements as possible for carrying on transport by motor services. Petrol and oil are rationed, also food. Government has done everything possible for securing the feeding of the country. Doubtless troops will guard the railways, but no arrangements have yet been made to run trains with military labour.

Fresh Developments.

Mr. Cramp, Chairman of the Railwaymen's Union, and other Union representatives had a conference with Sir Eric Geddes at midday. In some quarters this is regarded as indicating that the door for negotiations is not yet shut. The demand for a special session of Parliament to deal with the strike is growing. A sensation has been caused by the news of the drastic step taken by the Government to cope with the food problem. The Government proposes to close Hyde Park and use it as a motor park and a distribution centre for milk and foodstuffs. This news has been received with great relief by millions dependent on outside supplies of milk. It is anticipated that all London busmen, tram men and taximen will strike to-night in sympathy with the railwaymen. Already a quarter of a million have responded to the Government's appeal for motor drivers. Mr. Thomas has instructed the Irish railwaymen not to strike without the authorisation of the executive of the National Union.

Unparalleled Gravity.

8 P. M. The situation to-night is one of unparalleled gravity. No new negotiations have been begun, and there seems to be no hope of the resumption of conference. Mr. Cramp's conference with Mr. Lloyd George this morning had no significance. It was simply for the purpose of agreeing regarding the official report of yesterday's conference. An attenuated daylight service has been maintained by the London and Brighton Midland and Great Eastern Companies on their local lines, but long distance services are entirely suspended. Some of the latter trains have been stopped "en route," while others have had the greatest difficulty in reaching their destinations, owing to the signalmen leaving their boxes. Last night's Irish mail is still missing. The country has reverted to war rationing, and everything has been done to ensure motor transport of foodstuffs. Aeroplanes are taking part in relieving the situation, and the passenger and parcel mail services are being arranged between London and Edinburgh, also to the continent. Newspapers publish weather forecasts in connection with these services. It is estimated that a million men are on strike or idle.

Mr. Thomas's Accusations.

Ministers' Alleged Lack of Tact.

Mr. Thomas has issued a statement charging certain Ministers, whom he does not name, with lack of tact, at yesterday's conference. He even alleges that they seemed to desire a strike. He instances Sir Eric Geddes in this connection. Mr. Thomas says that when the Premier made an offer indicating a ray of hope, and when Mr. Thomas was endeavouring to interpret it as the way out, Sir Eric Geddes before Mr. Thomas had completed the sentence, said "You cannot accept this." "That", says Mr. Thomas, "was an example of the atmosphere created by the Ministers for anyone seeking to find a bridge."

The Premier's View.

Strike is Inexplicable.

Mr. Lloyd George, in a telegram to the Chairman of the Carnarvon County Council, where the Premier was due to speak to-day, explains that his absence is due to the strike. He proceeds:—

"I have come to the conclusion that in a long and varied experience, I can recall no strike entered into so lightly, with so little justification, or with such entire disregard of public interests. On its merits the strike is inexplicable. The Government had made an offer which every fair-minded man must regard as generous, and the Government begged the Railway Union to postpone the strike, were it only for two or three days. They declined to grant even this respite to their fellow countrymen, and the service on which the life of the whole people so much depends, was stopped with practically no warning. The Government has reason to believe that the strike has been engineered for some time by a small but active body of men who have wrought tirelessly and insidiously to exploit the Labour organization of the country for subversive ends. I am convinced that a vast majority of Trade Unionists are opposed to this anarchist conspiracy. In the interests of the nation the Government has no alternative but to accept the challenge thrown down to society as a whole. The Government intends to meet the blow at the public weal with all the resources at the disposal of the State, and it looks to the nation to support it in maintaining the fabric of social order on which the prosperity of this country depends."

A Deliberate Matured Intention.

The Premier reviews the circumstances leading up to the strike, emphatically asserting that the dispute is about some thing which could not possibly come into operation before next year, yet the nation is thrown into dislocation of a hurried strike without even a week's warning. The Government had stated its readiness to consider the anomalies in the proposals, but the railwaymen declined even to discuss the offers. The precipitancy of the railwaymen's action gives the impression of deliberate matured intention on the part of some individuals to seek a quarrel at any cost. The Premier is convinced that it is not the strike for wages or for better conditions. These engineering the strike have made many hitherto unsuccessful efforts to capture the leaders of Trade Unionism. There is no more patriotic body of men in this country than the railwaymen, whose conduct in the war demonstrated the fact. When they realize that they are fighting, not for fair conditions of labour, but are being used by the Extremists for sinister purposes, their commonsense will resume the way and save the country and their own families from a disaster.

A Demonstration in Albert Hall.

A demonstration of railwaymen was held in Albert Hall to-day, when a resolution was passed endorsing the Executives' action in calling the strike. Mr. Thomas, in a speech, declared that if Mr. Lloyd George would say he was prepared to concede the same principle to all railway servants, the strike could cease immediately.

Labour Minister's Views.

The Disturbing Element.

The Labour Minister, Sir Robert Horne, in the course of an interview, mentioned that one of the elements causing the difficulty was the fact that every grade of workers received the same flat rate of war bonus irrespective of the rate of wages. This influenced the Government's concessions in fixing the new wages of drivers and firemen, who are the highest paid workers. Sir Robert Horne also drew attention to the average addition of 100 per cent. under the proposed new standard wages, compared with the pre-war wages, and pointed out that the hours of labour had been reduced from ten and even twelve to eight, and that extra allowances had been made for overtime, night duty and Sunday work.

Newspaper Condemnation.

Railwaymen's Under-Estimation.

With the exception of the "Daily Herald" the newspapers unanimously condemn the railwaymen for suddenly forcing an industrial war on the community, when there was ample time to negotiate and at the very moment when the country is threatened with bankruptcy, owing to inability to export manufactures. They believe that the railwaymen have under-estimated the strength of public opinion, which is hostile to them, and the power of the Government. It is pointed out that till last evening the public was ignorant of the matters in dispute, and the hope is expressed that the publication of the exact demands and offers will yet lead to a fresh discussion. Convocation of Parliament is generally urged, with a view to throwing light on the situation by a searching debate.

An Economic Struggle.

War Wage to be the Minimum.

The "Westminster Gazette" and other newspapers refuse to believe that the strike is the result of cross-purpose between the Authorities and the Railwaymen's Executive but agree that it is an economic struggle of the first importance. The "Westminster Gazette" puts the struggle thus:—The railwaymen are determined, if they can, to establish a principle that the highest war wage is to be the minimum wage of the future, irrespective of the course of prices. In other words, the war wage is not to be a temporary compensation for high prices but a permanent gain.

Tram Union's Sympathetic Decision.

Irish Labour Executive Party Approves Strike.

LONDON, September 2.

The protracted meeting of the bus, tram and taximen's union, decided to suspend until Monday decision to one out in sympathetic strike.

Liverpool's meat supply is held up at Birkenhead. The General Manager and four assistants since the strike began, have been working pumps to keep the tunnel clear of water. Cessation of pumping for few hours would make the tunnel unworkable for months. The Steelworks at Hartlepool are closed. Several race meetings have been abandoned. The executive of the Irish Labour Party, having a manifesto approving the railway strike and urging the workers to be in readiness, though the strike on railways has not been decided in

ion was unable to open the anti-home Belfast, because there are no trains. Gilbert Hall, Mr. Thomas asserted that the on intimidated. Mr. Cromley, Secretary of Engineers said, if the strike failed, all ts were doomed for the remainder of their

Sequel to Railway Strike.

orted that the Welsh tinplate works, steel arious collieries are closing down in conse- he Railway Strike.

Strike Spreads.

The entertainments federation has decided on al strike of the employees in entertainments, theatres, except cinemas and a few theatres, signed the agreement with the federation for of a minimum wage and employment of only nists.

Strike Settlement.

Thompson's Refusal to Widen the Issue. Thomas, in an interview said that, he was anxious tiement, but the attempt to turn the dispute into other than the labour question was locating the situation and making it ous. He definitely refused to widen the issue.

Situation on Railways Improves.

LONDON, September 28 (4 45 P. M.) e situation on railways has somewhat improved, for ple, the southwestern railway is running a train to mouth and Southampton this afternoon, and hopes trains to the west England to-morrow and also to the restricted suburban service. Brighton railway ur trains between London and Brighton yesterday. anager states that the half hour train service on ic lines is already assured. Many are volunteering es. Eight forty five Poikestone train left ia this morning as usual. The train left n at midday for Crew, because the Driver lives at and wished to return home.

Traffic Situation Unchanged.

LONDON, September 28, 6/20 P. M. is officially announced that the traffic situation is aged. Food distribution arrangements are proceed- another. Offers of service are pouring in from all rs, and arrangements are being completed to make mediate use of volunteers.

Social Unrest.

The Profiteering Act. Ironmoulders' Strike.

LONDON, September 28. social questions in which the public here are most ted are prices of commodities and the provision of . They are showing a notable blindness in con- with both.

eat indignation has been expressed in at wo London districts over the proposed building ns. It has been suggested that local authorities refuse to pass plans for such buildings until ne shortage is remedied. The essential fact is ge earners, who are the principal supporters of are so ready to pay to see films that the erection nas even at the present prices of material and here attempting return, but they are not ready ne rents that render house-building without State ble.

n in conjunction with the subsidy on bread, this is that wage-earners can afford to pay for luxuries equiring the State to provide necessities. Those x indignant over the erection of cinemas when are wanted' refuse to see the root of the trouble. tity towns have refused to appoint local commit- re the Profiteering Act, an Act regarded by many al persons as a foolish concession to popular , but eight hundred have been or are being

Daily Chronicle" enquirer claims to have dis- that even the threat of the Act has already e the prices of a number of articles. One of these , of which there is a much better crop this year, here include all articles of clothing, only a blind ud believe the working classes were unable to ney for clothes. It does not seem to occur to the ighers against profiteering that, if prices be forced o that half the money people are willing to spend y all there is in the market, some one is likely to

Robert Blatchford is now trying to e the workers that, although the just a of wealth is desirable, it is even gent that we should have more to divide. Mean- ne ironmoulders' strike threatens to disorganise e engineering and shipbuilding trades.—

Russia

British Evacuate the Caucasus.

LONDON, September 26, ritish evacuation of the Caucasus continues, but ment is remaining in the Batum Province until re of the province is arranged.

Evacuation of Lithuania.

Prime Council's Decision.

LONDON, September 27. ome Council has decided, through rman evacuation of Lithuania, on of food-supplies to Germany and ngements.

Provinces.

pendence.

LONDON, September 27. of Esthonia, Lettland, ublished a joint address on an early recognition ithholding of recogni- future.

British Troops Leaving Russia. North Russian Government's Hope.

LONDON, September 28. ARCHANGEL:—Thousands of British troops and the General Headquarters embarked to-day. The last British troops leave on the 27th instant. The North Russian Government announces its intention to engage demobilized Britishers to serve with the North Russian armies, and hopes to form a brigade of infantry with machine-gunners and artillery. One hundred officers have already applied for appointments as aviators.

Dominions The Prince of Wales.

LONDON, September 27. VICTORIA:—The Prince of Wales leaves Ottawa for Washington on the 10th of November.

Germany

Baltic Provinces. German Evacuation.

LONDON, September 28. BERLIN:—It is semi-officially announced that a mixed German and Entente commission is proceeding to the Baltic Provinces shortly to settle the German evacuation. The German Government in order to enforce the execution of the Commission's decision, has ordered that the troops refusing to leave shall have the pay stopped and shall not receive any supplies.

German Attempts for Establishment of Monarchical, Pro-German Russia.

LONDON, September 28. STOCKHOLM:—A message from Helsingfors states that, the Russian General who escaped to Finland, declares that Petrograd and Moscow are in direct communication with Berlin. The German General staff officers are leading the Bolshevik troops. The Germans are working to establish monarchical pro-German, Russia.

Mesopotamia

Mesopotamia.

Sir W. Willock's Scheme. Sir G. Buchanan's Suggestions.

LONDON, September 26. Sir George Buchanan, in a final article in the "Times" says Sir William Willock's scheme would at present cost nearly £40 millions and the scheme should be examined by a Committee of the best engineering experts in the Empire, before a decision is made or money expended. He thinks that a more substantial guarantee would be required, and that works would probably be begun on a very small scale. He declares that no great increase in the trade of Mesopotamia can be expected for a number of years, and the return on the capital invested in the development must be slow. On the contrary, the capital invested in Persia might be expected to give an early return, once life and property were secure and confidence felt in the administration. He concludes that the development of Mesopotamia must be slow, and urges an immediate sane and sober survey of the country and ruthless reduction of expenditure.

General

Gold for India.

LONDON, September 27. Five hundred thousand sterling of the latest gold shipment from South Africa has been taken to India at 99 shillings an ounce.

Notorious Robber Executed.

LONDON, September 26. A telegram from Teheran says the notorious robber Neih Hussein Kashi has been publicly executed there.

Flight to Australia.

A French Aviator's Attempt.

LONDON, September 27. The French aviator Poulet, who is attempting a flight from Paris to Melbourne has arrived at Geneva. He anticipates reaching Melbourne in twenty days.

Poulet's Programme.

LONDON, September 27. It appears that the aviator Poulet is still in Paris. He leaves for Australia on the 1st October and hopes to reach Karachi on the 9th, Calcutta on the 11th, Singapore 15th, and Melbourne on the 25th October.

New York Cotton Exchange.

An Advanced Rate.

LONDON, September 27. NEW YORK:—On the Cotton Exchange to-day rates advanced 144 points on heavy general buying, owing to bullish trade advices, reduced crop estimates and the expectation of a very small ginning report.

Britain's Naval War Losses.

LONDON, September 27. An official return is issued to-day showing that British warships lost during the war numbered 254, including 13 battleships, 22 cruisers, 65 destroyers and 54 submarines, and 815 auxiliary ships were lost, including 244 colliers and 246 trawlers.

Stoppage of Foreign Shipments of Coal.

LONDON, September 28. The coal controller has ordered stoppage of all foreign shipments of coal from Cardiff conserving all coal for the use of Great Britain.

Obituary.

Mr. Frank Laver

LONDON, September 26. The death is announced of the Australian cricketers. Mr. Frank Laver.

Viscount Bertie.

LONDON, September 27. The death is announced of Viscount Bertie.

Madame Patti.

LONDON, September 27. The death is announced of Madame Patti.

Indian Telegrams.

(ASSOCIATED PRESS)

Simla

The Mission to Lepers.

Lady Chelmsford's Address to Indian Ladies.

SIMLA, September 26. At a largely attended purdah party Her Excellency Lady Chelmsford explained to the ladies present the Mission to Lepers in India and the efforts that are being made to ameliorate the condition of lepers. Her Excellency addressed the ladies in vernacular, of which the following is an English translation:—A meeting on the subject of the lepers in India was held recently at the Viceregal Lodge and those Indian ladies who were present expressed great interest in what they heard. As there are probably many other Indian ladies both in Simla and elsewhere who might be interested, I have arranged to repeat the address at your Purdah Club gathering to-day and to illustrate it with a display of slides. Great changes are taking place in India at the present time, Indians are taking an increasing part in the affairs of the country and it is necessary for them to consider more and more closely all matters which may affect the welfare and happiness of the people. Where matters of health are concerned it is right that Indian women should also take an interest in them and be in a position to offer wise counsel and advice on these subjects. In order to fit themselves for these tasks of mercy women must become better acquainted with the conditions under which many of their fellow-countrymen and women live. The needs and sufferings of the poor and helpless should be their concern, and I would go further and say that the lot of even the dumb animals is a matter in which they should take deep interest. It is right that women should know of the thousands who suffer from tuberculosis or blindness, of the needless sufferings borne by many women in childbirth and of the terrible lot of the leper and also of the suffering borne by many animals. If any of you had seen a poor woman with fingers and toes fallen off and face all disfigured by the ravages of leprosy, or a helpless mule with her little thin legs bent down through being worked at too young an age, your hearts would burn with indignation and sorrow and you would determine that these things should not be allowed to continue in this beautiful land of India. There are in India about 150,000 lepers, many of whom live in a state of great poverty. They are a misery to themselves and a danger to the community. For their sake as well as that of the general public it is necessary that steps should be taken to stamp out this dreadful disease. In years past the disease was common in Europe and the fact that it has entirely disappeared from that continent shows that the same result is not by any means impossible in India. This can be done in two ways, by segregating the lepers and by saving the children. The only efforts so far have been those of the Mission to Lepers started 46 years ago by Mr. Bailey with funds from England. He opened a few homes to which he invited the lepers. These have now increased to 60. In them some 7,000 lepers voluntarily live. They are supported in part by a sum amounting to 2½ lakhs annually subscribed from England and partly by Government grants, but the interest lately aroused by the efforts of Mr. Oldrieve and the sums of money since received both from Rajas, Maharajas and wealthy citizens show that real interest is being awakened in the Indian public. This is a hopeful sign that the needs of the leper only have to be stated to secure the help and interest of the community. I earnestly hope that both men and women will come forward not only with money but to dedicate themselves to live and work amongst the poor and sick in the land and will carry on the work which heretofore has been mostly done by noble and devoted missionaries and social workers. There are about 500 untalented children of leper parents now being brought up in homes and schools under the care of the missions and their lot must appeal to the heart of every woman in the land. I appeal to the women of India to take a special interest in these children of India and I would suggest that purdah clubs might undertake the support of one or two of these children annually and work for them, to supply them either with clothes or with comforts and little luxuries, thus sharing with those less fortunate than themselves those blessings which they enjoy.

Sale of Council Bills in New York.

SIMLA, September 22. Applications for New York Councils on the 17th September amounted to Rs. 63,85,000 and were accepted to the extent of 11½ lakhs at 4½ cents per rupee or over. On the 24th September, 20 lakhs will be offered at a minimum price of 4½ cents.

Government and Gold.

SIMLA, September 27. The Financial Department of the Government of India issued a communique stating that the Controller of Currency or Accountant-General, Bombay will contract to pay for gold on delivery at the acquisition rate prevailing at the time the gold was purchased for shipment. The firm or institutions desiring to take advantage of this arrangement must declare the fact and the date of purchase to the above officers without delay. The India Office is prepared to make similar arrangements for shipments to India.

Bombay

Civil Aviation in India.

BOMBAY, September 25.

The policy of the Government of India, with regard to civil aviation in India is outlined in the following letter which has been sent to the Bombay Chamber of Commerce by the Commerce and Industry Department of the Government of India:—I am directed to inform you on the subject of the development of civil aviation in India. The Government of India are advised that at the present stage of development any scheme of air transport should be governed by two main principles which I am now briefly to explain. Firstly, by far the most costly part of air transport is the maintenance, and security requires that the maintenance service should be of the highest efficiency but the speed of aircraft is so great and the range so wide that a single maintenance organisation will serve a very large area. The Government of India are in fact advised that maintenance centres at seven places, namely, Bombay, Calcutta, Madras, Karachi, Delhi, Nagpur and Rangoon, would be sufficient for the service of all probable routes in India and Burma. Moreover, when once the necessary maintenance centres have been established, machinery for further expansion may be added without greatly increasing the cost of upkeep. Owing to the high cost of maintenance, therefore, it is desirable that the utmost advantage should be taken of the inherent features of air transport, namely, speed and range in order that the maintenance centres may develop their full power. On the other hand, if maintenance centres are unnecessarily duplicated, the prospect of financial success will be seriously prejudiced. Thus, the first principle is that a large organisation, with a few well placed maintenance centres, is economically more sound than several small organisations involving many maintenance services. Secondly, the development of aircraft is now very rapid and types of machines and engines are constantly changing. The cost of maintenance is reduced proportionately by the speed and endurance of the machines used, which affect in particular the engine, overhaul for the engine flow, the life of the machine, fuel distribution, the number of accessories required and the personnel and workshops. It is important, therefore, that an air transport organisation should be absolutely free in its choice of machines. The second principle, then, is that the air transport organisation should not be dependent on any particular aircraft construction company.

In accordance with these two principles, the Government of India after taking the best technical advice available, are inclined to the opinion that civil aviation will best be developed in India by the grant of a monopoly for a term of years for the carriage of mails by air, throughout India and Burma to a single air transport company which should be independent of any particular aircraft construction company. The monopoly would be limited to the carriage of mails and postal rates would be levied by the Government. The company would have a free hand in fixing rates for other goods and passengers in open competition with any other companies which might be established for such traffic. It must be recognised, however, that a mail monopoly company with a well organised system of maintenance centres, would probably be able to shut out competition for other traffic unless it abused its position.

The terms of such a monopoly will require careful attention of all the interests concerned. It is suggested that you should place this letter before the members of your Chamber, and that any firms or groups of firms which are interested in the development of civil aviation in India, should then communicate to this Department as to the basis for discussion, conditions which would be agreeable to them. Any such communication would, of course, be treated as confidential, if so desired.

The Indemnity Bill.

Sir N. Chandavarkar's Views.

BOMBAY, September 22.

Sir Narayan Chandra Varkar, writing to the "Times of India" with regard to the Indemnity Bill, says that in the fervent hope that it may ease the situation and reconcile the parties for and against the Bill, he submits to H. E. the Viceroy and his Government that a provision should be inserted in the Bill making a certificate from the Committee of Enquiry a condition precedent to the grant of indemnity. He quotes Sir Andrew Scobie's speech when introducing in the Imperial Council a Bill granting indemnity to the witnesses before the Crawford Enquiry in Bombay in 1888 in support of his proposal and believes that the insertion of such a provision in the present Bill and also a provision that no suit or criminal prosecution shall lie in any case without a certificate from the Committee of Enquiry would meet all views and constitute a tolerably reasonable compromise. Sir Narayan says:—"The case for the Government in support of the measure is that an Indemnity Act has invariably followed in the wake of Martial Law. That is so. At the same time a Commission of Enquiry into the causes of disturbances which led to that law and into the measures taken in pursuance of it, has not so invariably followed. Rather, such commissions have been the exception and not the rule. Where, however, a Commission of Enquiry was followed with an indemnity measure, the rule is, and ought to be, that the measure should be framed with reference to, and depend upon the report, findings, recommendations and certificate of the Commission."

Company Flotations in Bombay.

Meeting of Share Brokers.

BOMBAY, September 23.

A meeting of the Bombay Share Brokers Association was held yesterday to consider what steps should be taken to remove the difficulty and confusion caused by the flotation of new companies and the placing of their shares in the market on a high premium before the company has been actually registered. Sir Shapurjee Bhambhani presided. Mr. Ardashir Madan said at present several wealthy agents and influential directors were promoting companies regardless of public interests and public safety. Some underwriters were able to secure all the shares which they palmed off on the public at a high premium. This endangered the safety of the public. In Great Britain there was a rule in the stock markets that the prospectuses of the companies should be publicly advertised and that two-thirds of the amount

proposed to be issued of any class of shares or securities whether such issue be the whole or part of the authorised amount, should have been applied for by any unconditionally allotted to the public. The practice was strictly observed and adhered to in England. What did they see in Bombay? Companies were promoted before the prospectuses were issued and in some cases even before licences for issue of capital were granted by the Government. The whole of the security was underwritten before the registration of the company took place and shares were placed on a high premium on the market. Sir Dorab Tata had delivered a lengthy sermon before the meeting of the shareholders of Tata Iron and Steel Company but these sermons did no good. The present craze for speculation in shares of new companies commenced with the flotation of the new insurance company by Messrs. Tata Sons & Co.

Several speakers made bitter remarks against the promoters of some of the new companies who had profited themselves by the issue of shares to themselves and their friends which they considered very unfair.

There was a consensus of opinion that all transactions in the shares of new companies except those of the new India Insurance Company, the Jupiter General Insurance Company and the Scindia Steam Navigation Company, should be stopped unless two-thirds of the shares were offered to the public. Some of the speakers desired that dealings in the shares of these three companies should also be stopped, but it was pointed out that it was difficult to do so as a large number of transactions had already been entered into in the market by the brokers. One speaker pointed out that there was a plethora of money in Bombay and there was no fear of such crisis as happened in the sixties, but as promotion of new companies involved safety of the public they should put an effective check on such companies by boycotting their shares. After some heated discussion the following resolutions were passed:—That this meeting resolves not to transact any business in the shares of those newly started companies of which no transactions have so far been done. The meeting next resolved, that the transactions that have already taken place in regard to the newly started companies should be settled by Saturday and that a meeting of the board of directors would be held next Saturday when in consultation with leading brokers a resolution will be passed in regard to this question and posted on the notice board for being acted upon.

New Companies.

BOMBAY, September 26.

The Wadia Wollen Mills, Ltd., has been registered with a nominal capital of one crore of rupees divided into one lakh ordinary shares. No prospectus has been issued as the capital is oversubscribed.

The Vulcan Insurance Company, Ltd., has been registered with an authorised capital of two crores of which 30 lakhs have been called up. Sir Jamsetjee Jijiboy, Bart., is the Chairman of the Board.

New Tata Company.

Capital of 9 Crores.

BOMBAY, September 27.

The Tata Power Company, Ltd., has been registered with a capital of 9 crores. Sir Dorab Tata is the Chairman and Sir Sassoon David, Sir Shapurji Broacha, Sir Fazulbhoy Currimbhoy, Mr. Purshottamdas Thakurdas, Mr. A. J. Billimoria, and Mr. H. P. Gibbs are members of the board. It is explained that large consumers are awaiting the increase of electric supply in Bombay. The present project consists of damming the river Nila and Mula at their point of junction near the Mulshi village in the Baveli taluq of the Poona District of the Presidency of Bombay so as to form a head of water capable of producing 150,000 horse-power. The waters will be run over the Ghats and dropped approximately 1,750 feet to a generating station at Bhira. The power will then be transmitted to Bombay, a distance of about 70 miles. The scheme was conceived by Mr. Gibbs.

United Provinces

Future of Khaliphate.

Indian Muslims' Demand.

LUCKNOW, September 22.

About 5,000 Moslems from all parts of India attended the All-India Moslem Conference at the Rifai-i-Am yesterday nearly 400 came from outside the province and about 600 from outstations in the province. The meeting was presided over in its two sittings respectively by Maulana Abdul Bari of Ferangi Mahal, and the Hon'ble Seth Ibrahim Hassan Jafar of Poona, representing the Mahomadians of the Bombay Presidency in the Imperial Council. Eight resolutions were passed. The first resolution referred to the Khaliphate, stating that the temporal power of the Khalif is indispensable for maintaining his spiritual dignity. The second resolution asked for the integrity of the holy places, which must remain free from non-Moslem influence. The third resolution demanded that in accordance with the promise made in the Prime Minister's speech of the 5th January, 1918, the rich and renowned lands of Thrace Asia minor, with Constantinople as their capital, having a predominant Moslem population, must remain under Turkish sovereignty. The fourth resolution demanded the evacuation of Smyrna and the Hinterland by the Greeks, and expressed indignation at the deeds which are reported to have been committed by the Greeks on the Moslem inhabitants. The fifth resolution proposed that copies of the above resolutions should be sent to the Viceroy, with a request that he should submit them to His Majesty's Government, with his recommendation and representation of Moslem sentiments on the Turkish question. The sixth resolution fixed the 17th October as a universal day of prayer in Islamic India, for the preservation of the Khalif's full dignity and for holding a meeting of protest. The seventh resolution adopted the Khaliphate Committee of Bombay as a permanent institution, and resolved to establish branches thereof in all provinces. The eighth resolution was to the effect that the proceedings should be published in the press. A letter from Moslem members of the Viceroy's Council was read out by the President, expressing full sympathy of the signatories with the objects of the Conference. In the course of this letter they say that there is hardly a single Mahomedan in India to whatever sect he may belong, whose heart is not filled with the deepest anxiety on account of the threatened dismemberment of the Turkish Empire.

Gold Bullion Tend

CALCUTTA,

The Controller of Currency notified the sale for gold bullion received in connection with the sale held on the 17th September last, all rate of Rs. 24-8 0 per tola and above have in full. The total amount of gold sold is 3'5

Piecegoods from Glasgo

CALCUTTA, Se

In connection with the statement that a shipment of 4,045 bales of foreign piecegoods, of value of five years had been received in Calcutta, goods sub-committee of the Bengal Commerce writes to say that piecegoods were shipped throughout the war to Calcutta from and Liverpool.

Rangoon Rice Market.

RANGOON, Septem

The rice market was featureless except for a dip in new crop rice at Rs. 335 for February and on

Indian News.

About and Around.

The S. S. "Neuralia" is expected to arrive in at daybreak on the 1st proximo.

There was a short-lived but a terrific storm in on Tuesday night. The Muchmasin in the harbor sank. The crew were saved, telegraphs a corre

Sanction has been accorded to the Surat Municipality to make primary education free and compulsory in municipal areas. To this end an education cess levied from January, 1920.

The establishment of an Air Board in India advisory Committee to the Commerce and Industry Ministry which deals with civil aviation has been Mr. A. H. Parker, I. C. S., formerly R. A. F., is Secretary.

His Excellency, Lord Ronaldsday has recovered from indisposition.

Their Highnesses the Maharajas of Bik Bhavnagar arrived at Viceregal Lodge on Sund

On the occasion of the celebration of the 51st of Mr. Gandhi, the people of Lahore presented a purse containing Rs. 600. The money was collected by the people of all communities and the purse presented to Mr. Gandhi at Bombay.

The next annual meeting of the Indian Railways Association will be held in Simla, on October. Colonel Camgroun, R. E., will preside. Conference will last for about ten days.

Mr. C. F. Andrews arrived at Lahore yesterday from Delhi and was given a reception at the Station. Among those present at the Station were Mr. Jivan Lal, son of Lala Har Lal Dharan Das Suri, Lala Ratan Chandra Nath Roy, Editor of the "Tribune."

It is stated that as a result of long conference between the Managing Committee Medical Staff over some technical points pertaining to the management of the Parsi General Hospital, the latter, including some well-known medical men who were honorary workers have resigned. The hospital is a central organisation among the Parsis.

In the case in which Mr. L. A. Donaldson died as the result of a shooting accident at the 14th July under circumstances already Mr. C. E. Rath who made a statement to the Commissioner of Unesa on that occasion, has read intimation that the proceedings against him have been closed and bail bond cancelled. The Deputy Commissioner adds that the death of Mr. Donaldson was a pure accident, telegraphs a Lucknow corre

At a meeting of the Bengal Provincial Committee held at Calcutta, it was considered the Indemnity Bill was justified as regards the clause and the confirmation of the sentence passed by martial law tribunals. The Bengal Provincial Committee urged that the Bill should be dropped any event Section 3 should be deleted.

Under the auspices of the Bharat meeting of Indian women was held in the Vanita Vistram Hall, Bombay to Mr. M. K. Gandhi on his 51st birthday. The hall was packed to its fullest capacity and were admitted into the hall. The meeting was presided, dwelt on Mr. G and his patriotism. The proceedings declared the towards the purse fund Secretary of the fund a remain open up to the who desired to r send them to him, ca

జాబులు

1

బహిరంగ లేఖ.

గౌ. భూపతిరాజు వేంకటపతిరాజు గారికి:-

అయ్యా, నెల్లూరు పశువులకు కడపమండలమున, అడవులందు మేయటకు, పీలలేనంత సంకటములను దొరతమువారు కలుగజేసియున్నారు. ఆ విషయమై పోయినవత్సరము ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వము దొరతనమువారికి మనవి చేయుమని కోరినను తమరు జోక్యము కలుగజేసికొనక పోవుటకు కారణము దురూహ్యము.

నెల్లూరు పశువులకు ప్రసిద్ధి. ఈ మండలమున నందల కొలదియూ, జేలకొలదియూ, పశుధనముగలవారు పెక్కుమంది యైయుంటారు. సాధారణముగా సాగుబడి ఆగస్టుమాసంతమునకు ముగియును. డెల్టా గ్రామములందు పశువులకు చాలి నంతమేత పొలములు లేనందున మా మండలమునందలి ప్రభుత్వమువారి రిజర్వులకు, పసరం 1 కి రు 0.4.0 చొప్పున కట్టి మేయ నోలమందెడివారు. "గత కాలము మేలవచ్చు కాలము కంటె" అనునట్లుగా మా మండలి అటవి పరిపాలనాధికారులు పంట్ల పద్మిని తీసికేసి కంచెలపద్మిని ఏర్పరచినారు. అట్లు ఏర్పరచుటయందు సర్కారువారు రైతులకు పూర్వము కన్న ఎక్కువ సౌఖ్యము కలుగునని తలచినారు. కాని అది అనుభవసిద్ధముగా రైతులకు మనుపటి వసతులను పోగొట్టుటయేగాక కొత్త సంకటములను అనేకములను కలుగజేసి నది. నవంబరువరకు పశువులను, కంచెను ఏలము పాడినవారు కంచెలో మేయుటకు వదలకూడదు. నెల్లూరు ఆగ్నేయ మాసములందు పశువులను తేజ గ్రామములందు నిలుపుకొనబాలక, కడప మండలమునకు మేయదోలుటకు కొంతమంది రైతులు ప్రారంభించిరి. మాకు వత్సరములకు ముందు ఆమండలమున పసరం 1 కి రు 0.4.0 చొప్పుననే పుల్లరిని దొరతనమువారు పుచ్చుకొనుచు పశువులను రిజర్వు భూములలోనే రాత్రిపూట కట్టివేయ నిచ్చుచుండెడివారు. ఇటీవల కడప మండలమునకు బోవు నెల్లూరు పశువులకు నవం 1-కి రు 1-0-0 చొప్పున పుల్లరి కట్టవలయుననియు నదరు పశువులు రాత్రిపూట రిజర్వు భూములలో నిలువకూడదనియు ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించిరి. రిజర్వు భూములలో మేసి పుచ్చున పది పదిపానుమైళ్ల దూరమునందెడి అక రిజర్వుభూములలో ప్రవేశించు కట్టివేయుట పశువులను తోలూనిపోవుట, కప్పతరము, నవ్వు దాయకమును అయిఉన్నది. కొందరు రైతులు కడపమండలపు అటవి పరిపాలనాధికారిని దర్శించి తమ సంకటములను మన విచేసికొనగా వారు మిగుల కనికరించి వైవారికి తెలుపుకొన్నది నెలనిచ్చిరి. వర్షము కురియకను తలచి నుమారు పదిపేల పంపులను కడప మండలమునకు నెల్లూరు రైతులు తోలియున్నారు. కొందలపై రిజర్వు భూములలో నీరు త్రాగుటకు కలగు. క్రింది రిజర్వులలో (అకరెజర్వులకు సమాపమందు) త్రాగుటకు గూడ నీరులేదు. వీరు సమస్తముగా ఉండెడి కొండపై రిజర్వులలో రాత్రిపూట కట్టివేసికొనునట్లు ట్రైబరీల పుత్తెరువును దయచేయించమని కోరియు నిష్ఫలమైతి. తాము భూస్వాముల ప్రతినిధులు గనుక వారికి గలిగిన సంకటములను బాప తగుప్రయత్న మొనరింతురని ప్రార్థించుచున్నాడను. తోటపల్లిగూడూరు ప్రాంతా పెంచులరెడ్డి.

II

కావ్యములు

అయ్యా, వీరు పూర్వమార్గావర్తమున నుండెనువారు. అప్పుడప్పుడు సంభవించిన మేల్పొప్పడములచే నాదేశమును వదిలి యందు గొండలు నిజము రాష్ట్రమున నున్న హనుమ కొండయను గ్రామమునకుఁ బోయి నవించిరి. అందుచే వారి నిష్కరు హనుమకొండ వారందరు. కొండలు ద్రవిడదేశమున నున్న కొత్త కొండకుఁబోయి వసించిరి గాన వారినిప్పుడు వ్రావిడులుఁ లేక, కొత్తకొండ వారందరు. కొండలు కృష్ణా మండలములొనన్న దువ్వయను గ్రామమునకుఁ బోయి నివసించిరి. అందువలన వారి నిష్కరు దువ్వవారందరు. కొండలు కోకిలవాయికి వాపుననుండెను కాకులపాడను గ్రామమునకుఁ బోయి వసించుటచే వారినిప్పుడు కాకులపాటి వారందరు. పిమ్మట గొన్ని దేండ్ల కార్యావర్తమునకుండిచ్చి గుంటూరు మండలములొనన్న యుప్పలూరును గ్రామమున గ్రహారముగా బడసి యచ్చట నివసించు నుండుటచే వారి నిష్కరదారులందురు. ఎవరెచ్చటనుండిన నీయెదు తెగలవారును బరస్పరము సంబంధములను జేసుకొనుచున్నారు. వైభేదముల నొక్కొక్కగా నెన్నుకొనినచో సంబంధములను జేసికొనుట కాశ్చర్యము లుండి యుండును. ఆయెదు తెగలవారిలోను గొండలు కొక వృత్తితోడను గొండలు వైదిక వృత్తితోడను జీవించుచుండుటచే వైదిక లౌకిక భేదమేర్పడెను గాని యాశ్చర్యల వారివలె పిటా నెవ్వరును నియోగింపఁబడలేదు. మఱియు యాజ్ఞాకల్యాణము వాజుననేక భేదము సార్థక నామములను వచ్చిన బ్రహ్మసామంతములను బ్రకాశించు జేయఁబడిన సారగుటచే యాజ్ఞావల్క్యలు, సులనియు, ఋషివల గురుఁడగు నాయాజ్ఞ వల్క్య

ని పదునైదుగురు కష్టములలో సకలమంత్రములుపదేళింపఁబడిన ప్రభు కష్టములలో కాణ్యానిచేఁ బరింపఁబడిన జేదమున జరుపుచుండుటచే ప్రభు ఆగ్రెమ అదిమకాళివారనియు ననుచున్నారు. కాళాభేదమనవలసి వచ్చినపుడు ఋషి భేదముగల కాణ్యామాన్యస్థి నాలు పదునైదు కాళివారికే. వారికైనను స్వార్థాది కర్మములను జరుపుకొనుట కార్యము కాత్యాయన మాత్రమే. ఒక్క కాణ్యా కాళియుల గ్రంథములు తక్కు తక్కినవా గ్రంథములు యుజ్యుగా ముద్రింపఁబడినది. తుదకము నూచిపత్తములందైనను సంపూర్ణ గ్రంథముగా భావములైన కానబడవు. ఇట్టిస్థితిలో గ్రంథ సంకలముకన్న మహాభాగ్యములేదు. ఈసమాచారమునంతయు జేకాళివృద్ధిపై పాటుపడు మహామహనితోఁ జెప్పకొనఁగాఁ దగిన సామముచేయించుచునది. ఎట్టిసాగరతరఁ జెందిన దేశములందు వారైనను స్వభవ మతాచారములయందు గొంత మైన నభిమానము జాపుచుండుట వినుచున్నాము. తెలుగు జిల్లాలయందే యాజ్ఞావల్క్యలు పెక్కుఁడుగలరు. తెనాలి మొదలగు గ్రామములలో కొన్ని సభలు గూడినను క్రియాపాపముగు ఫలము కానబడలేదు. కాళాభివృద్ధిపై కీర్తిశేషత్వము వహించినపువ్వాడ వెంకట్రావుగారు, తేరరావి జగన్నాథము పంతులువారు, సరిపెల్ల గోపాలముగారు, మాచి పంచాగ్ని రాజువన్నారు కాన్తులువారు, అమృతవాక్కుల నారాయణకాన్తులువారు ప్రయత్నించిరి. కాని కాళియుల సంపూర్ణాభిమానము లేకుండుటచే దలఁచినంత సాగలేదు. సకలవిధ వల కాళాభివృద్ధికి దగు సాగు మొనర్చు కాళియులను ప్రార్థించుచున్నాను. కాళియుల యింటిపేరు గోత్రము వాస స్థానము మొదలగునవి వెలుపు గ్రంథ మొకటి త్వరలోఁ బ్రకటింపఁ జూచుచున్నాడను.

భాగవతుల లక్ష్మీవతిశాస్త్రి, సీతాపురము.

III

ధర్మవర్తము లైలుమాగము.

అయ్యా! వికోపా మహాసంగ్రామమునకుఁ నడు సురస్తువుల వెలలతోఁబాటు జిక్కిల్లు ధర్మ సహితము మోచ్చింది. ఈ కలహ కాలమున వీరల కిదియు నొక భారమే యగుట వింతకాదు. సర్వసామాన్యముగా జడలందెలు (స్వశరీరములలో విశేష భగము) ప్రయాణము నేయనది మూడవ తరగతి బండియే యై యున్నది. తగిన సౌకర్యము లేనందున నీ బండ్లలో బాటచాటుల పెక్కుమలుట లోకముచున్నాడు. నేనిప్పుడు విన్న విచిత్రమునది బెంగులూరునందే గుంతకంటికి పోవు మార్గమును గూర్చి సంకలించు యున్నది. పటాదత లిది స్వాధీనమునందే తలంపున బలిసి మాటల రూపముల వెలువడినది. గుంతకంటినుండి ధర్మవర్తమునకు, ధర్మవర్తమునండి బెంగులూరిని, ముఖ్యముగా బెంగులూరునందే ధర్మవర్తము మీరుగా గుంతకంటికిని బోయెడి కేటపంపులలోని బాట సాగుల కష్టములు, సామాన్యములని తలంపవారు. ఈ వసుల యందు మూడవ తరగతి బండ్లు మిక్కిలికొలదిగా నుండును. అం దెక్కువభాగము నైసికధర్మమునకు విడిచివెట్టబడియుండును. ఒక్కొక్క పండ్లకిని స్వశరీరములకు నాలుగైదు బండ్లకంటె నెక్కువరక నేర్పడియుండవు. అందును ప్రక్కకు కలుగురినగాని, బండికి ఇరువది నలుగురినగాని, కూర్చుండవలసియు నూచించెడి కానిసభలకలూ, ముఖ్యముగ దిగిలింపఁబడియుండను; కాని తమ యాశ్చర్యకరప్రయాణములవలన, ఆ నిర్బంధమున బాటించుటకు వలనుపడక పోవుటచే, మూడు నాలుగు కిల్లెకినాగనే కథలూ బండ్లలోఁ జొచ్చి, బోటు చాలక యుండోరుల ప్రాసీకొనెను, మిక్కిలి ప్రోత్సహపకు నుండెను. ఒక్కొక్క సమయమున గొందలు నిలుచుండుటకే తావు లేనందున నందలి మలుగు దొడ్లలో గూడఁ బ్రవేశించి, యా కష్టమును మిక్కిలి ప్రయాసతో నహించుకొనుచుండును. ఇది యిట్లుండ నక్షరభాసము గల నిపులులు, కానన ఫలవలలలోని నియమముల జూడఁదని గోలపెట్టుచు గడుచు జూనివారిని వెలుపలికిఁ ప్రోత్సహింపఁబడుచుండును. జతుల ప్రయాణ సౌకర్యముల కుపకరించు యట్టి ఫలవలలను నిరుపయోగముగనల దుంచుటకంటెను, దీనివైపుకు యొక్తముగ నుండునేమి. పాకాలబండి యొకటి ధర్మవర్తమున కలిసి కొనుటవలన, నందులోనుండి బెంగులూరు గుంతకల్లు వైపులకుఁ బోయెడి పాంథులు, ధర్మవర్తమున వివిధ దిగుచుండుట లెక్కువన కల్గున యాస్పదము కలుగుచున్నది. స్థలాధీనముచేత బండిలోనివారివలన బయటివారికిని, బయటివారివలన బండిలోనివారికిని, నడుమను రయిత్య యాద్యోగులవలన నీయిరు దెగలవారికిని బెంగిడి పోరాటములు జన్మనాశితములు. సంరక్షింపఁబడుటయందును బాజయ్యవరన కదిలేత దురూ మాన్యుచు పర్యవేక్షించుటయందును, బాటసారు లేదరటల బండ్లలోనో పనులవలెఁ ప్రోత్సహించుట నసాధ్యము. ఇట్లుండిన గొన్ని సమయములందు దర్మవర్త ప్రయాణిత లెదకో, జిక్కిల్లు పుచ్చుకొని బండియొక్కటకు సిద్ధముగా నుండియు, నెప్పుడును జోటు లభింపని కారణమునఁ జివర కొక్క సిట్టాన్న విడిచి

నిలిచిపోవుచున్నాడు. సామాన్యజనుల రాకపోకల కనుకూలమయిన యీ బండ్లలో నిట్టి యవాంశములు పెరుగుచుండుటయు, వానిని దలపోయువారే లేకపోవుటయు, మిగుల విచారకరము. బెంగులూరునందే ధర్మవర్తములూఁడుగా బెటకటి దినములందులెనే గుంతకంటికి మఱియుఁ కేటపండ్ల కథి కలుగా నేర్పలుట ముఖ్యము; కాదని యిప్పుటి నడువలలో యుండక తరగతి బండ్ల నింకను వివిధ కష్టముల యరసము. తోచో బాటసారుల కష్టములు తోలఁ గలవు.

వీరవీర... జన... యులు.

IV

బాలవ్యాకరణము.

అయ్యా, సిద్ధాద్ధి సంగి ర భాద్రపద శుద్ధపక్షమీ మం గళవారపు టాంధ్రపత్రికలో 17 శ్రీ వేంకటేశ్వరకావ్యముల గారిచే బాలవ్యాకరణ ముక్తికతో వ్రాయఁబడిన వ్యాసవంధు హైస్కూలు పండితులు నాలుగయిదు తరతులలోఁ జదువు బాటరకు శ్రీ పరవస్తు చిన్నయనూఁగారిచే రచింపఁబడిన బాలవ్యాకరణ మను గ్రంథమును బోధించుచున్నటులను వారల కది దురదగానా ముగుటవలన దాని బోధింప నెంచుట తగదనియు బాలవ్యాకరణమున కేటకులొని బాలయన తదయ ననుసరించి హైస్కూలు పండితులు వారలకు దీనిని బోధింప నెంచినటులను బాలవ్యాకరణకేటకులచేత ముగ బాలకేట వాయ్యులు వీరలుగానా గానపట్టాహించుట కుడియల కన్నము గాదని వ్రాసి నాక. నాలుగైదు తరతులవచ్చుట శ్రీ కాన్తులగారి యభిప్రాయము తెచ్చు భావమునో లేక నాండ్ల యభివయందో యని సందేహముగా నున్నది. తెలుగు భావయం దైవతమున నాయా తరతులం బుచ్చుబాటర కే ప్రాంతమందున్నత పాఠశాలలో నద్రాసిం జెప్పించుటలు లెప్పుటను గానఁబడెను. వారలకును బోధకములు నుల భిక్షేలిలోనున్న కుమారస్వామి నాయకు వ్యాకరణము మొదలనువి జెప్పించుచున్నది. ఒండొక పాఠశాలయందది జెప్పించుచున్న నద్దాని పేరుగాని యందును పండిత నాయంబులగాని తేట తెల్లంబుగ వ్రాయుట నొప్పుగుం గాని యిట్లాంధ్రపండిత సామాన్యము నుద్దేశించి వ్రాయఁబాటు న మంజనము గాదు. అటుగాక శ్రీకాన్తుల గా దాండ్లకుభాషలో నాలుగయిదు తరతులం జదువు బాటర నుద్దేశించి వ్రాసిన నాతరతులం జదువు బాటర బాలవ్యాకరణ కేటాంత గ్రంథ బాలకేటవాయ్యులనుట కంతయు సందియంబు గానఁబడెను. ఎట్లన నైదవ సం రచన బాటర కక్షరాభ్యసన నే యుగాఁ బ్రతి సం రచన పరిక్షలోఁ గృత్యాకరణం దిన పక్షమున 15-16 వర్షముల కీ తరగతిలోఁ జదువదగి యుండును. ఇప్పుడి ప్రతి బాలయితముగ నుండుట కేటకులగుగ్గమును. కావున సర్వసాధారణముగా నీ తరగతిలోఁ జదువు బాటర 17-18 వర్షముల ప్రాయముగలవారలై యుండును. అందువలన వారలు, గ్రహణధారణ పలుకాల్పఁ యుటలక్షణమునకు లక్ష్యములై యుండురని నిరాటంకముగాఁ జెప్పవొప్పును. అటులగానీ కేటల గ్రహణధారణాది విస్తృతములకే సాధ్యమగు కేభాగలేకము, వీరగలేకము మొదలగు గణితకాన్తము జతున దొరతనము వారలు వీరికి నియమించి యుండును. ఈ వసులగుల బాటర గ్రహణధారణములను సమర్థులయే కదా 15 వత్సరముల వయసుగల బాటరు మూలము ఫయనల పరేక్షకు నన్నలని ప్రకటించి యుండి. గణితకాన్తమును బోత నిదియును సులభియ్యముల బండియలచే బోధింపఁబడినందున నవ్వాటరు గొంత భాషా ప్రవేశము గలిగియుండుట గాన వారల కీగ్రంథరాజమును బోధింపనెంచుట భాగ్యముగాని యభాగ్యమునకు భాగ్యముగాదు. విశ్వవిద్యాలయ పరీక్షలో నొకటగు, విద్యా, పరీక్షకుఁ జదువు బాటరము 18-19 సం రముల ప్రాయముగలవారలై యుండును. ఈ వారికి నుగళకమును నీ బాలవ్యాకరణము తత్వమాన నడుములగు వీరల కేట దురదగానామో తెలియదు. ఆంధ్రసిద్ధాద్ధి భాషాజ్ఞానము వారికి మొదలగునన్నదనిన వీరికి వీర భాషాజ్ఞానము నడువలచి దానిని దగిన భాగములలో నెన్ని వీరల కావ్యకావ్యము ద్రాసి బోధించుచుండి. ఆధాభావజన రహితమగు నీ బాలవ్యాకరణము వీరలకు బోధింపఁబడదన్న నా పుత్తమును జదువుటకు వీరల కవకాశమే లేకపోయెడిది. ఈక నాంధ్రభాషాపాఠశాలపరాయణులగు శ్రీకాన్తులగారి నామేచితకాలలోఁ బండితులు, తెలుగున కది తరతులం జదువు బాటరకు నీ బాలవ్యాకరణము బోధించుచుండినో యా పండితుల కట్లుబోధించుట మంచిగాదని తెలుగు ప్రాధికారము శ్రీమాన్ మొలుగు వేంకటకృష్ణమూచార్యులయొద్దఁ

ఆంధ్రసిద్ధాద్ధియందే

